

UNICEF

Suomi

Yhteispohjoismainen tutkimus

Lapsen oikeudesta osallistua

2009-2010

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	3
1.1. Tutkimuksen taustaa.....	3
1.2. Tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät	4
2. TUTKIMUSAINEISTON KUVAUS	5
3. LAPSEN OIKEUDET	8
3.1. Kuinka paljon katsot tietäväsi lapsen oikeuksista?.....	8
3.2. Missä olet kuullut lapsen oikeuksista?.....	10
3.3. Koskevatko lapsen oikeudet mielestäsi.....	12
3.4. Mitä mieltä olet lasten ruumiillisesta kurituksesta?.....	14
4. IHMISOIKEUDET.....	16
5. TOTEUTUMISEN TUTKIMINEN KUILUANALYYSIN AVULLA	20
6. OSALLISUUS ARKIPÄIVÄSSÄ JA ARKIPÄIVÄN PÄÄTÖKSENTEOSSA	21
6.1. Vaikuttamisen tärkeys.....	21
6.2. Vaikutusmahdollisuudet (toteutuminen)	24
6.3. Kuiluanalyysi.....	27
6.4. Kouluun liittyvät asiat.....	28
6.5. Kotiin liittyvät asiat	29
6.6. Vapaa-aikaan liittyvät asiat	30
6.7. Vertailu aluejaon mukaan	31
6.8. Vertailu sukupuolen mukaan.....	32
6.9. Vertailu koulun koon mukaan.....	33
7. MIELIPITEITÄ MEDIASTA, INFORMAATIOSTA JA OSALLISUUDESTA.....	34
7.1. Väittämät mediasta ja nuorten osallisuudesta.....	34
7.2. Tärkeimmät asiat, joissa nuoria tulisi kuulla	39
7.3. Tärkeimmät asiat ilmastonmuutoksen ja luonnonsuojelun näkökulmasta	41
7.4. Osallistuminen.....	43
8. LAPSET JA NUORET KANSALAISINA.....	45
8.1. Vaikutuskanavien ja -keinojen tärkeys.....	45
8.2. Toteutuminen vaikuttamisen välineenä.....	47
8.3. Kuiluanalyysi.....	49
8.4. Vertailu aluejaon mukaan	50
8.5. Vertailu sukupuolen mukaan.....	51
8.6. Vertailu iän mukaan.....	52
9. ELÄMÄNLAATU	53
10. MUUTOKSET VAIKUTUSASENTEISSA.....	55
11. TIIVISTELMÄ ALUEITTAISISTA TULOKSISTA.....	57
12. KOKONAISTULOKSET	58

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen taustaa

Tämä on UNICEFin yhteispohjoismaisen tutkimuksen Suomen maakohtainen raportti¹ lasten oikeudesta osallistua. Tutkimuksen toteutti UNICEFin toimeksiannosta Innolink Research Oy.

Vuonna 2009 marraskuussa vietettiin YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen 20-vuotisjuhlavuotta. Lapsen oikeuksien sopimus (LOS) hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 20.11.1989. Sopimus on yleisesti hyväksytty käsitys siitä, mitä oikeuksia kaikilla lapsilla pitäisi olla "ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin mielipiteisiin, kansallisuuteen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen tai syntyperään" katsomatta." (LOS 2. artikla) Yhteispohjoismainen vertailukyselytutkimus toteutettiin juhlavuoden kunniaksi.

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan aikuisilla on velvollisuus kuunnella lapsen mielipidettä. Jokaisella alle 18-vuotiaalla lapsella on oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon.

Käytännössä osallistuminen tarkoittaa mahdollisuutta ilmaista mielipiteensä. Se tarkoittaa, että aikuiset kuuntelevat lapsen mielipidettä ja ottavat sen huomioon. Halu ja taidot vaikuttaa eivät synny lapsen täyttäessä 18 vuotta, vaan luottamus omiin mielipiteisiin ja taitoihin vaikuttaa kasvaa kokemuksista. Kansalaistaidot näkyvät aktiivisena suhtautumisena omaan ympäristöön ja yhteisöön.

Tutkimuksen kautta viestitään lasten oikeuksista sekä haastetaan aikuisia kuuntelemaan ja ottamaan lasten mielipiteet mukaan lapsia ja nuoria koskevassa päätöksenteossa.

¹Maakohtaisten raporttien lisäksi kaikkien Pohjoismaiden kokonaistulokset esitetään erillisessä raportissa.

1.2. Tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät

Tutkimuksen tavoitteena oli:

- selvittää yläkouluikäisten (12-16-vuotiaat) lasten ja nuorten tietämystä lapsen oikeuksista sekä ihmisoikeuksista yleisesti
- selvittää yläkouluikäisten osallisuutta arkipäivässä ja arkipäivän päätöksenteossa
- selvittää oppilaiden mielipiteitä mediasta, informaatiosta ja osallisuudesta
- selvittää lasten ja nuorten eri vaikutuskanavien ja -keinojen käyttöä
- kerätä vastaajilta vapaamuotoista palautetta

Tutkimuksen kokonaistavoitteena on selvittää, missä määrin lapsia kuullaan, missä lapset haluavat tulla kuulluiksi ja näin pyrkiä edelleen kehittämään lapsen osallisuutta omassa arjessaan kotona, koulussa ja yhteiskunnassa.

Tiedonkeruu toteutettiin Internet- ja kirjekyselynä kokonaisuudessaan aikavälillä elokuu 2009 – tammikuu 2010. Tiedonkeruun organisoinnista vastasi Innolink Research Oy. Tutkimuksen kohderyhmän muodostivat Suomen yläkouluikäiset (12-16-vuotiaat) oppilaat, jotka vastasivat kyselyyn koulupäivän aikana.

Otantamenetelmänä käytettiin ositettua otantaa siten, että jokaisesta maakunnasta valittiin kouluja otokseen. Otannassa huomioitiin myös koulun koko (pieni, keskisuuri, suuri). Lisäksi koulurekrytoinnin yhteydessä selvitettiin taustatietoina mm. paikkakunnan koko ja yläasteen oppilaiden kokonaismäärä.

Raportissa vertaillaan neljää eri maantieteellistä aluetta toisiinsa (pohjoinen, etelä, itä, länsi). Koulut jaettiin eri alueisiin maakuntatietojen perusteella.

Tutkimus perustuu 1044 oppilaan vastaukseen. Tutkimuksen kokonaisvirhemarginaali on $\pm 3,0\%$.

2. TUTKIMUSAINEISTON KUVAUS

Tutkimusaineistoa kuvataan prosenttijakaumilla, jolloin saadaan kokonaiskuva vastaajista.

VASTAUSTAPA	2009
sähköposti	84,8% (885)
kirje	15,2% (159)
Yhteensä	100,0% (1044)

REKISTERITIEDOT

MAAKUNTA	2009
Etelä-Karjalan maakunta	1,9% (20)
Etelä-Pohjanmaan maakunta	3,9% (41)
Etelä-Savon maakunta	2,9% (30)
Itä-Uudenmaan maakunta	1,9% (20)
Kainuun maakunta	1,9% (20)
Kanta-Hämeen maakunta	3,0% (31)
Keski-Suomen maakunta	4,9% (51)
Keski-Pohjanmaan maakunta	1,0% (10)
Kymenlaakson maakunta	2,9% (30)
Lapin maakunta	3,9% (41)
Pirkanmaan maakunta	8,7% (91)
Pohjanmaan maakunta	3,0% (31)
Pohjois-Karjalan maakunta	2,9% (30)
Pohjois-Pohjanmaan maakunta	7,8% (81)
Pohjois-Savon maakunta	4,8% (50)
Päijät-Hämeen maakunta	3,8% (40)
Satakunnan maakunta	3,8% (40)
Uudenmaan maakunta	29,2% (305)
Varsinais-Suomen maakunta	7,9% (82)
Yhteensä	100,0% (1044)

ALUEJAKO	2009
pohjoinen	13,6% (142)
itä	10,5% (110)
etelä	42,7% (446)
länsi	33,1% (346)
Yhteensä	100,0% (1044)

KUNNAN ASUKASMÄÄRÄ	2009
alle 15 000	42,1% (440)
15 000 - 30 000	12,4% (129)
30 001 - 50 000	12,8% (134)
50 001 - 70 000	6,5% (68)
70 001 - 100 000	8,9% (93)
yli 100 000	17,2% (180)
Yhteensä	100,0% (1044)

KOULUN KOKO	2009
pieni	18,6% (194)
keskisuuri	45,3% (473)
suuri	36,1% (377)
Yhteensä	100,0% (1044)

PERUSTIEDOT (kysytyt)

IKÄ	2009
12	3,7% (38)
13	26,6% (275)
14	39,0% (402)
15	29,7% (307)
16	1,0% (10)
Yhteensä	100,0% (1032)

SUKUPUOLI	2009
tyttö	47,2% (489)
poika	52,8% (547)
Yhteensä	100,0% (1036)

VANHEMPIEN KOULUTUSTAUSTA	2009
molemmilla on korkeakoulututkinto	17,6% (182)
ainakin toisella on korkeakoulututkinto	22,3% (231)
kummallakaan ei ole korkeakoulututkintoa	12,7% (131)
en osaa sanoa	47,4% (490)
Yhteensä	100,0% (1034)

SUKUJUURET VASTAAJAN OSALTA	2009
olen syntynyt Suomessa	96,3% (992)
olen syntynyt ulkomailla	3,7% (38)
Yhteensä	100,0% (1030)

SYNTYNYT ULKOMAILLA, MISSÄ?	2009
Aasia	10,8% (4)
Afrikka	16,2% (6)
Australia	2,7% (1)
Etelä-Amerikka	2,7% (1)
muu Eurooppa	59,5% (22)
Pohjois-Amerikka	8,1% (3)
Yhteensä	100,0% (37)

SUKUJUURET VASTAAJAN VANHEMPIEN OSALTA	2009
ovat syntyneet Suomessa	93,3% (957)
ovat syntyneet ulkomailla	1,8% (18)
toinen vanhemmistani on syntynyt Suomessa, toinen ulkomailla	5,0% (51)
Yhteensä	100,0% (1026)

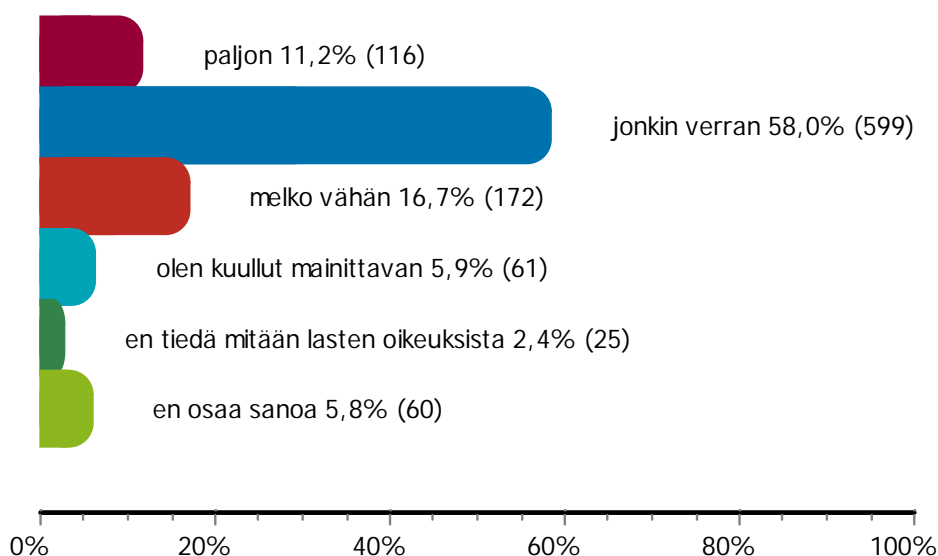
MOLEMMAT VANHEMMAT SYNTYNEET ULKOMAILLA, MISSÄ?	2009
Aasia	11,1% (2)
Afrikka	11,1% (2)
Australia	5,6% (1)
muu Eurooppa	66,7% (12)
Pohjois-Amerikka	5,6% (1)
Yhteensä	100,0% (18)

TOINEN VANHEMMISTA SYNTYNYT ULKOMAILLA, MISSÄ?	2009
Aasia	11,4% (5)
Afrikka	13,6% (6)
Etelä-Amerikka	4,5% (2)
muu Eurooppa	63,6% (28)
Pohjois-Amerikka	6,8% (3)
Yhteensä	100,0% (44)

3. LAPSEN OIKEUDET

3.1. Kuinka paljon katsot tietäväsi lapsen oikeuksista?

Koko maa

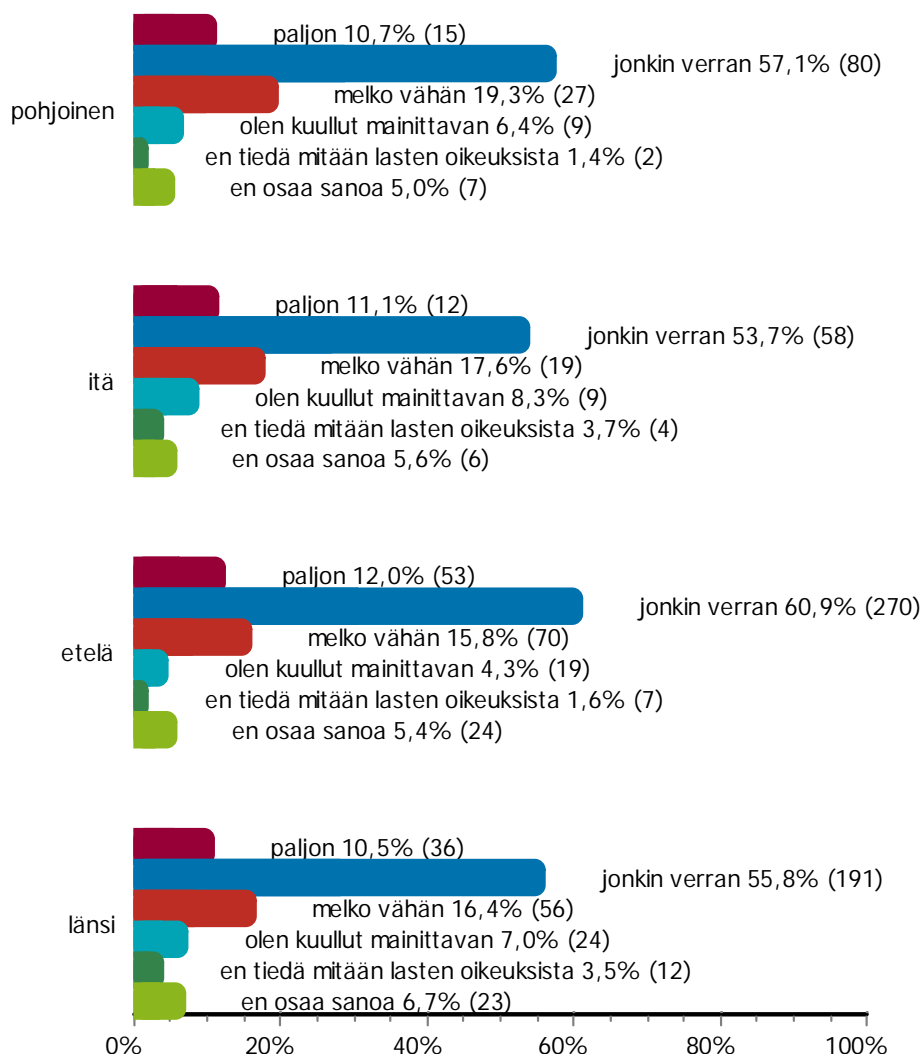

Kuva 1. Kuinka paljon katsot tietäväsi lapsen oikeuksista?

Suurin osa (yhteensä 69%) vastaajista kokee tietävänsä lapsen oikeuksista paljon (11%) tai ainakin jonkin verran (58%). 17 prosenttia kokee tietävänsä lapsen oikeuksista melko vähän ja 6 prosenttia on kuullut mainittavan lapsen oikeuksista. 2 prosenttia puolestaan ilmoittaa, ettei tiedä mitään lasten oikeuksista.

Sukupuolittain ja koulun koon mukaan tarkasteltuna tietämys lapsen oikeuksista ei eroa juurikaan eri ryhmien välillä.

Ikäluokittain tarkasteltuna erityisesti vanhemmat oppilaat (14-15-vuotiaat) arvioivat tietävänsä lasten oikeuksista paljon (15-vuotiaat 15%, 14-vuotiaat 12% ja 13-vuotiaat 7%). Erot eri ikäluokkien välillä eivät kuitenkaan ole kovin suuria.

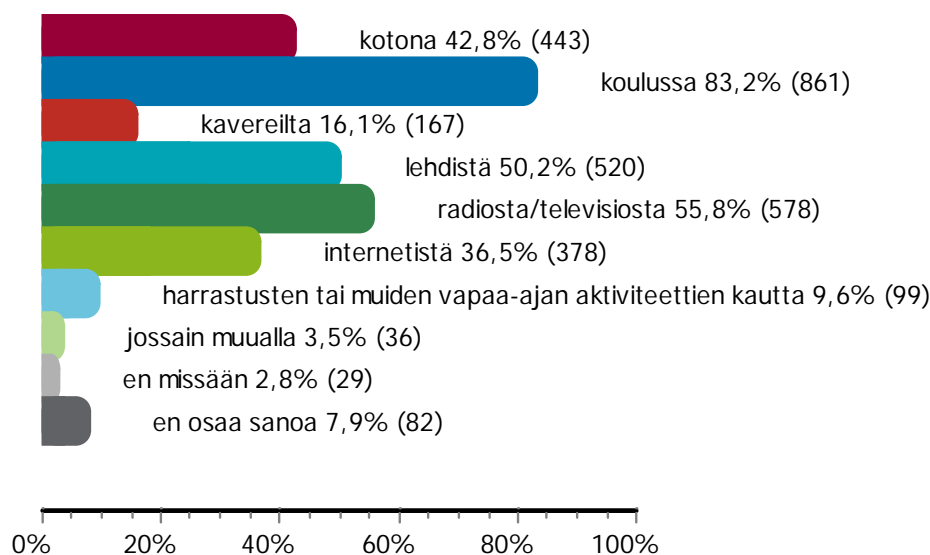
Aluejaon mukaan**Kuva 2. Kuinka paljon katsot tietäväsi lapsen oikeuksista?**

Etelässä tietämys lapsen oikeuksista vaikuttaisi olevan hieman muita alueita paremmalla tasolla; yhteensä 73 prosenttia ilmoittaa tietävänsä lasten oikeuksista paljon tai ainakin jonkin verran.

Pohjoisessa puolestaan yhteensä 68 prosenttia, idässä yhteensä 65 prosenttia ja lännessä yhteensä 66 prosenttia ilmoittaa tietävänsä lapsen oikeuksista paljon tai jonkin verran.

3.2. Missä olet kuullut lapsen oikeuksista?

Koko maa

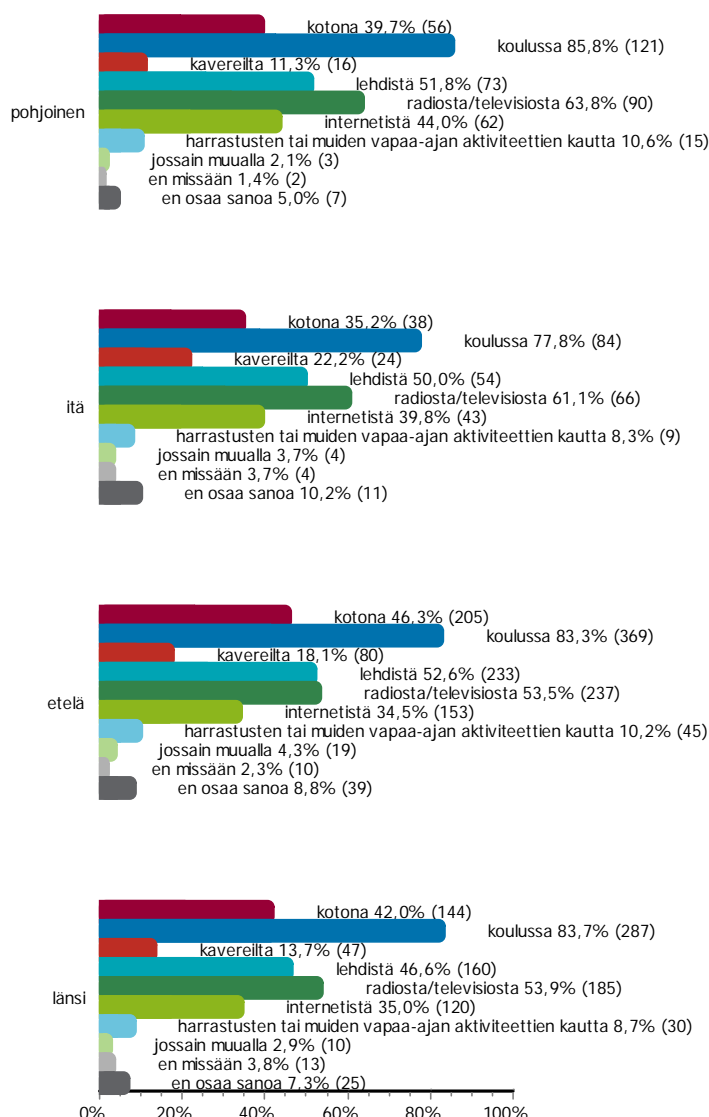
**Kuva 3. Missä olet kuullut lapsen oikeuksista?
Voit valita myös useampia vaihtoehtoja.**

Suurin osa vastaajista (83%) ilmoittaa kuulleensa lapsen oikeuksista koulussa. Seuraavaksi eniten asiasta on kuultu radiosta / televisiosta (56%), lehdistä (50%) sekä kotoa (43%) ja Internetistä (37%). 3 prosenttia ilmoittaa, ettei ole kuullut lapsen oikeuksista missään.

Tytöt ovat poikia useammin kuulleet lapsen oikeuksista erityisesti koulussa sekä eri medioista (lehdet, radio / televisio, Internet). Pojat (4%) ilmoittavat hieman tyttöjä (1%) useammin, etteivät ole kuulleet missään lapsen oikeuksista. Pojat (45%) ovat kuulleet hieman tyttöjä (41%) useammin lapsen oikeuksista myös kotoa.

Koulun koon mukaan tarkasteltuna erityisesti pieniä kouluja (89%) edustavat vastaajat ilmoittavat kuulleensa lapsen oikeuksista koulussa (keskisuurissa kouluissa vastaava prosenttiosuus 84% ja suurissa kouluissa 80%).

Aluejaon mukaan

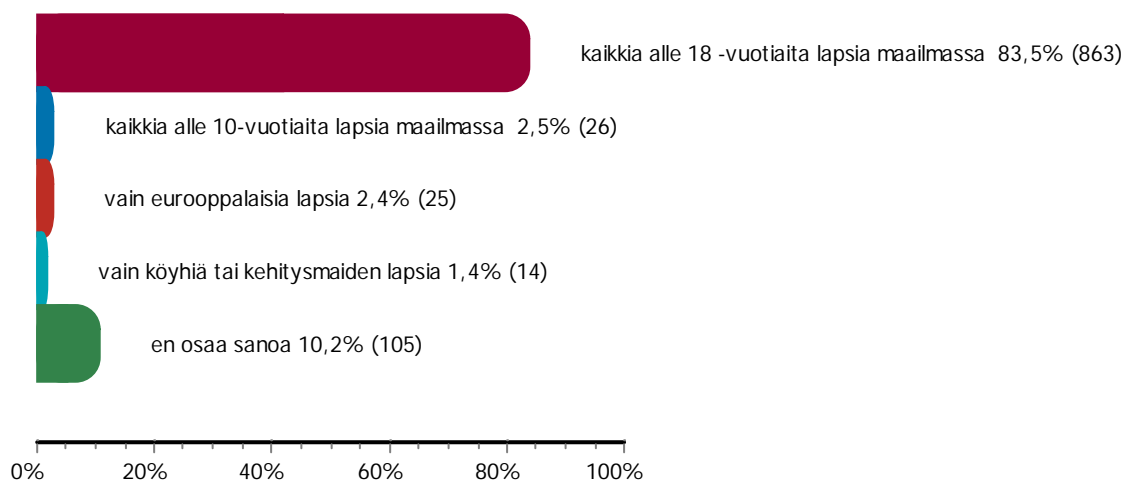
**Kuva 4. Missä olet kuullut lapsen oikeuksista?
Voit valita myös useampia vaihtoehtoja.**

Pohjoista Suomea edustavat vastaajat ilmoittavat saaneensa hieman muiden alueiden oppilaita paremmin tietoa lapsen oikeuksista eri tietolähteiden kautta (vähiten "en missään" ja "en osaa sanoa" -vastauksia).

Koulussa tietoa lapsen oikeuksista ovat saaneet muita alueita hieman harvemmin itää (78%) edustavat vastaajat. Tiedonsaanti kodin (46%) välityksellä korostuu erityisesti etelää edustavien vastaajien keskuudessa. Pohjoista ja itää edustavat vastaajat ovat saaneet tietoa radion / television sekä internetin välityksellä lapsen oikeuksista useammin kuin länttä ja etelää edustavat vastaajat.

3.3. Koskevatko lapsen oikeudet mielestäsi...

Koko maa

Kuva 5. Koskevatko lapsen oikeudet mielestäsi..

Valtaosa vastaajista (84 prosenttia) tietää, että lapsen oikeudet koskevat kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia maailmassa. 10 prosenttia ei sen sijaan osaa sanoa lainkaan, keitä lapsen oikeudet koskevat. 2 prosenttia vastaajista uskoo lapsen oikeuksien koskevan vain eurooppalaisia lapsia ja 1 prosentti vain köyhiä tai kehitysmaiden lapsia.

Tytöt (88%) tietävät poikia useammin (80%) lapsen oikeuksien koskevan kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia maailmassa. Koulun koon mukaan tarkasteltuna pieniä kouluja edustavat vastaajat (87%) tietävät hieman suuria (82%) ja keskisuuria (84%) kouluja useammin lapsen oikeuksien koskevan kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia.

Iän mukaan tarkasteltuna lapsen oikeuksista tietämisessä ei ole paljonkaan eroa eri ikäluokkien välillä. 15-vuotiaat (86%) ovat hieman tietoisempia lapsen oikeuksista kuin 14-vuotiaat (82%) ja 13-vuotiaat (84%).

Aluejaon mukaan

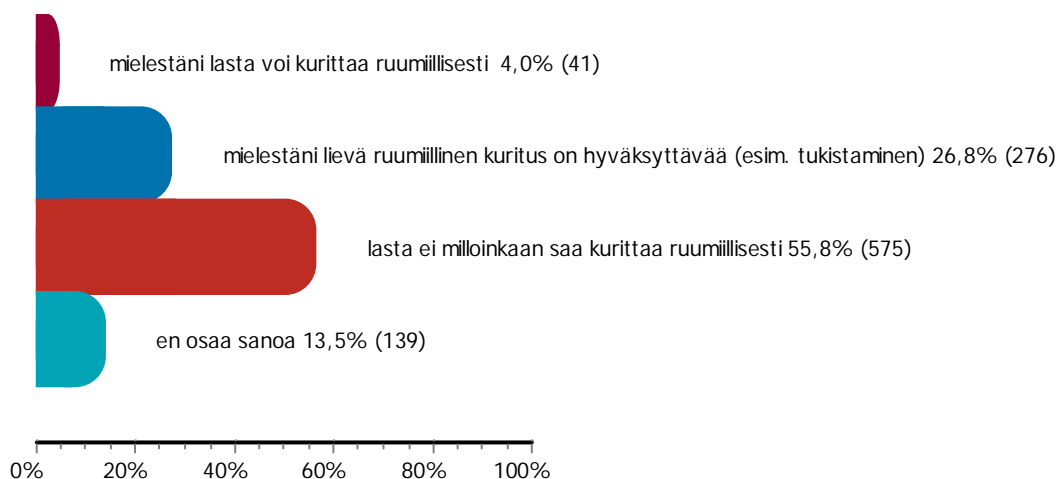
Kuva 6. Koskevatko lapsen oikeudet mielestäsi...

Etelässä tiedetään hieman muita alueita useammin (86%), että lapsen oikeudet koskevat kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia maailmassa.

Alueittain vertailluna idässä tietämys lapsen oikeuksista on heikointa, sillä 78 prosenttia tietää, keitä lapsen oikeudet koskevat, ja toisaalta 12 prosenttia ei tiedä, keitä lapsen oikeudet koskevat.

3.4. Mitä mieltä olet lasten ruumiillisesta kurituksesta?

Koko maa

Kuva 7. Mitä mieltä olet lasten ruumiillisesta kurituksesta?

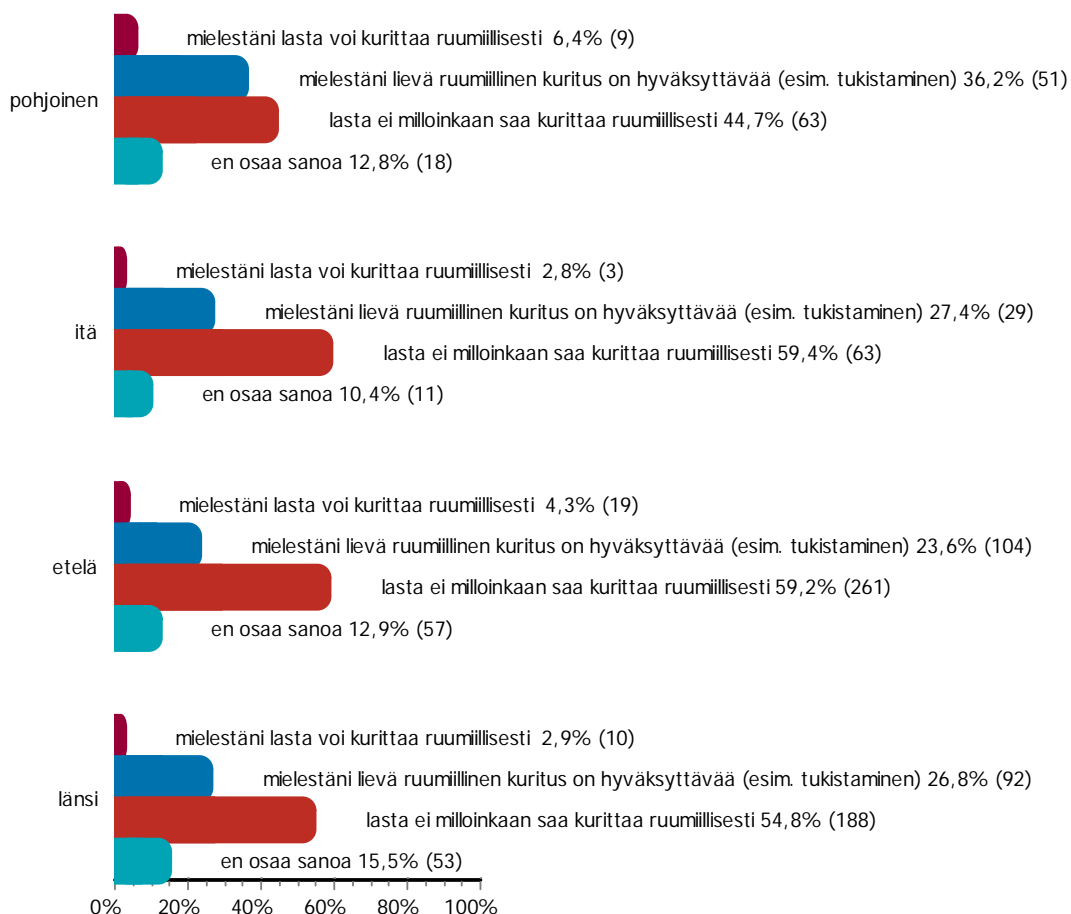
Hieman yli puolet vastaajista (56%) on sitä mieltä, että lasta ei saa milloinkaan kurittaa ruumiillisesti. 27 prosenttia kokee lievän ruumiillisen kurittamisen hyväksyttäväksi. 4 prosenttia puolestaan kokee, että lasta voi kurittaa ruumiillisesti.

Pojat (yhteensä 39%) suhtautuvat tyttöjä (yhteensä 22%) "sallivammin" sekä lievään ruumiilliseen kurittamiseen että ruumiilliseen kurittamiseen yleisesti. Ruumiilliseen kuritukseen suhtaudutaan kielteisimmin 13-vuotiaiden keskuudessa. Erot eri ryhmien välillä eivät kuitenkaan ole kovin suuria. Koulun koon mukaan tarkasteltuna suhtautumisessa ruumiilliseen kuritukseen ei ole juuri eroa ryhmien välillä.

Erityisesti vanhempien koulutustaustalla on merkitystä*; ruumiillinen kurittaminen (ml. myös lievä) on hieman muita ryhmiä "sallitumpaa" niiden vastaajien mukaan, joiden kummallakaan vanhemmalla ei ole korkeakoulututkintoa (kummallakaan ei korkeakoulututkintoa, yhteensä 39%, molemmilla vanhemmilla korkeakoulututkinto, yhteensä 28%; ainakin toisella korkeakoulututkinto, yhteensä 33%).

* Huom! 47 prosenttia vastaajista ei osannut nimetä vanhempiensa koulutustaustaa.

Aluejaon mukaan

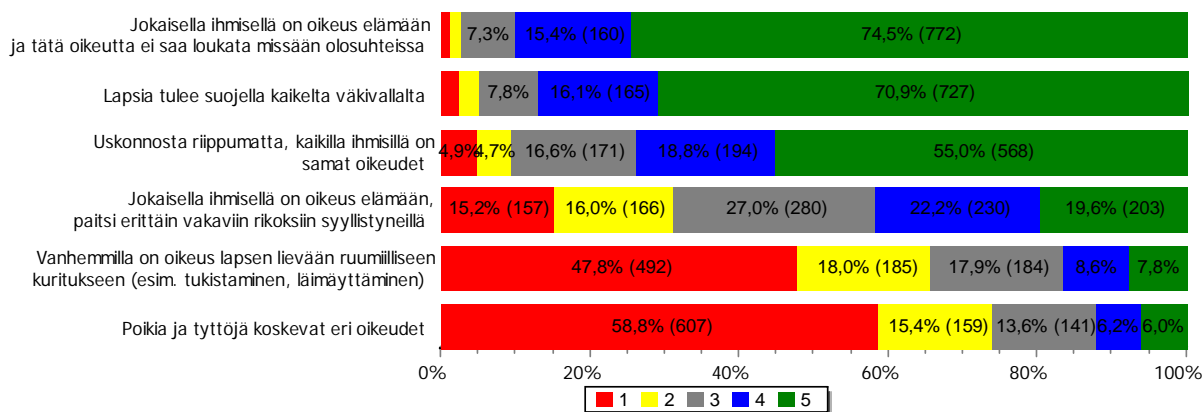
Kuva 8. Mitä mieltä olet lasten ruumiillisesta kurituksesta?

Alueittain tarkasteltuna erityisesti etelää (59%) ja itää (59%) edustavat vastaajat ovat sitä mieltä, että lasta ei milloinkaan saa kurittaa ruumiillisesti.

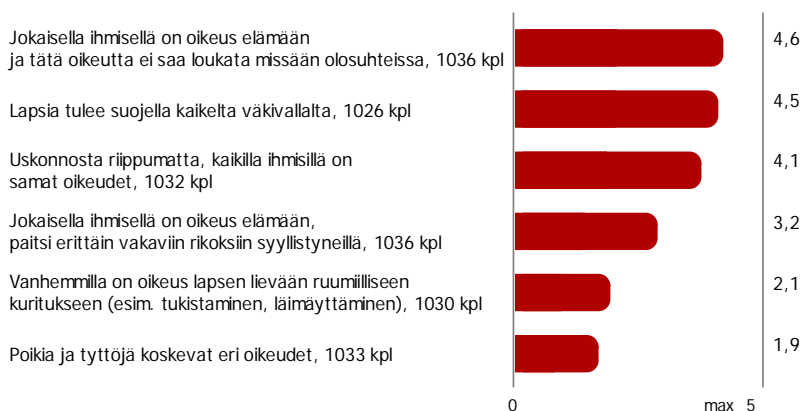
Pohjoista Suomea edustavat vastaajat näkevät ruumiillisen kurituksen (ml. myös lievä kurittaminen) hyväksyttäväksi kuin muiden alueiden vastaajat (yhteensä 43%).

4. IHMISOIKEUDET

Koko maa

Kuva 9. Seuraavassa on joitain väittämiä ihmisoikeuksista. Merkitse jokaisen väittämän kohdalle oletko väittämän kanssa täysin samaa mieltä (5), jokseenkin samaa mieltä (4), et samaa etkä eri mieltä (3), jokseenkin eri mieltä (2) vai täysin eri mieltä (1).

Kuva 10. Keskiarvot

Vastaajat ovat eniten samaa mieltä väittämistä ”jokaisella ihmisellä on oikeus elämään ja tätä oikeutta ei saa loukata missään olosuhteissa” (yhteensä 90% täysin tai jokseenkin samaa mieltä) sekä ”lapsia tulee suojella kaikelta väkivallalta” (yhteensä 87% täysin tai jokseenkin samaa mieltä). Eniten vastaajat ovat eri mieltä siitä, että poikia ja tyttöjä koskevat eri oikeudet (yhteensä 74% täysin tai jokseenkin eri mieltä).

Aiemmin positiivisten vastausten määrä koskien ”oikeutta elämään, jota ei saa loukata missään olosuhteissa” (89,9%) pieneni huomattavasti kysyttäessä oikeuden kuulumista vakaviin rikoksiin syyllistyneillä, myös epätietoisten määrä lisääntyi, joka näkyi neutraalien vastausten suurena määränä (27%) kuin myös mielipiteen vaihtumisena.

Erityisesti väittämistä "uskonnosta riippumatta kaikilla ihmisillä on samat oikeudet" sekä "lapsia tulee suojella kaikelta väkivallalta" ovat tytöt useammin samaa mieltä kuin pojat.

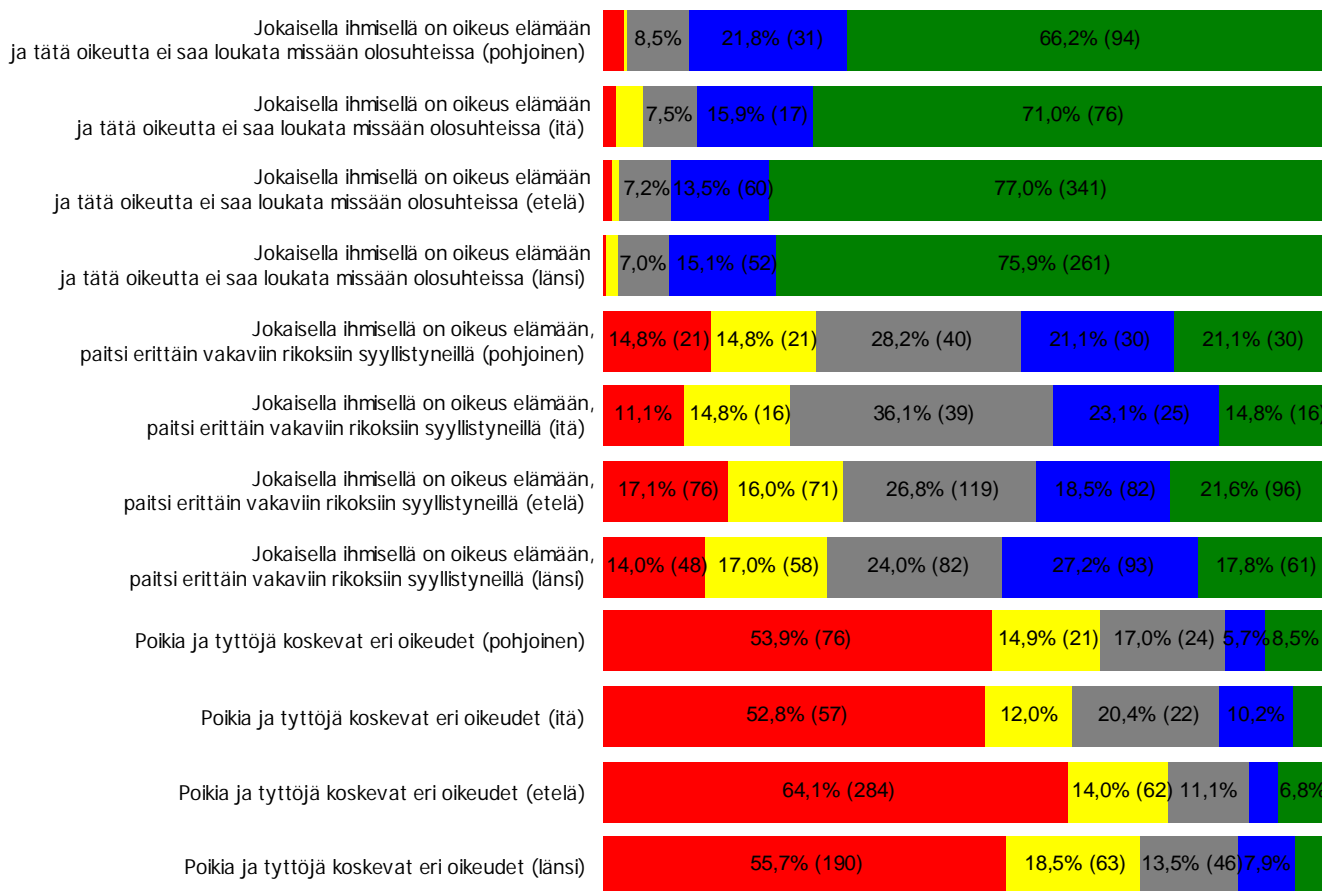
Pojat sen sijaan ovat tyttöjä enemmän samaa mieltä erityisesti väittämien "poikia ja tyttöjä koskevat eri oikeudet" sekä "vanhemmilla on oikeus lapsen lievään ruumiilliseen kuritukseen" kanssa. Kokonaiskeskiarvot painottuvat kuitenkin alimpiin arvioihin (1 ja 2) molemmilla sukupuolilla.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	tyttö N=489	poika N=547
Jokaisella ihmisellä on oikeus elämään ja tätä oikeutta ei saa loukata missään olosuhteissa	4,6	4,7	4,5
Jokaisella ihmisellä on oikeus elämään, paitsi erittäin vakaviin rikoksiin syyllistyneillä	3,2	3,0	3,3
Poikia ja tyttöjä koskevat eri oikeudet	1,9	1,6	2,1
Uskonnosta riippumatta, kaikilla ihmisillä on samat oikeudet	4,1	4,3	4,0
Lapsia tulee suojella kaikelta väkivallalta	4,5	4,7	4,4
Vanhemmilla on oikeus lapsen lievään ruumiilliseen kuritukseen (esim. tukistaminen, läimäyttäminen)	2,1	1,8	2,4
Keskiarvo	3,39	3,35	3,43

Taulukko: Vertailu sukupuolen mukaan

Vihreä = tekijä on parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

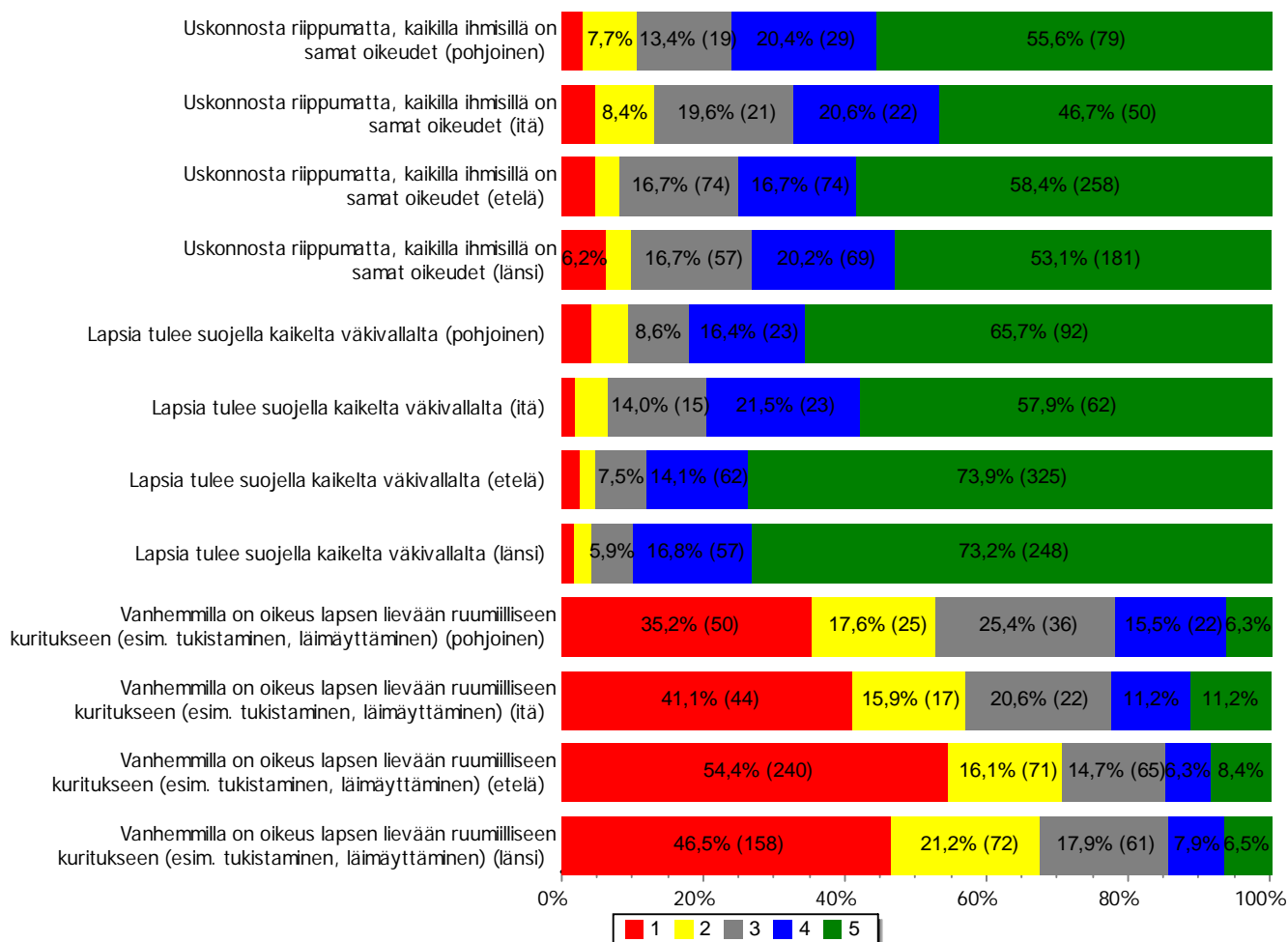
Aluejaon mukaan 1/ 2

**Kuva 11. Seuraavassa on joitain väittämiä ihmisoikeuksista.
(Asteikko: 1=täysin eri mieltä ... 5=täysin samaa mieltä)**

Etelää ja länttä edustavat oppilaat ovat muiden alueiden oppilaita hieman useammin samaa mieltä siitä, että jokaisella ihmisellä on oikeus elämään ja tätä oikeutta ei saa loukata missään olosuhteissa.

Väittämän "Jokaisella ihmisellä on oikeus elämään, paitsi erittäin vakaviin rikoksiin syyllistyneillä" osalta alueiden välillä ei ole selkeitä eroja; etelää edustavat vastaajat ovat väittämästä hieman harvemmin samaa mieltä kuin muilla alueilla. Eniten epätietoisuutta väittämä herättää idässä (36%).

Erityisesti etelää edustavat vastaajat ovat eri mieltä siitä, että tyttöjä ja poikia koskevat eri oikeudet.

Aluejaon mukaan 2/ 2

**Kuva 12. Seuraavassa on joitain väittämiä ihmisoikeuksista.
(Asteikko: 1=täysin eri mieltä ... 5=täysin samaa mieltä)**

Idässä ja pohjoisessa vastaajat ovat hieman muiden alueiden oppilaita harvemmin samaa mieltä siitä, että lapsia tulee suojella kaikelta väkivallalta.

Erityisesti pohjoista ja itää edustavat vastaajat ovat samaa mieltä väittämästä joka koskee vanhempien oikeutta kurittaa lastaan.

5. TOTEUTUMISEN TUTKIMINEN KUILUANALYYSIN AVULLA

Kuiluanalyysin avulla voidaan tutkia tekijöiden toteutumista suhteessa niiden tärkeyteen.

Kuiluanalyysissä vihreä pylväs (pitkä, oikealle osoittava pylväs) kuvaa kunkin arvioitun tekijän merkitystä vastaajille.

Jos vihreä pylväs on pitkä, kyseinen tekijä on vastaajalle tärkeä ja jos pylväs on lyhyt, ei tekijällä ole paljoakaan merkitystä.

Lyhyempi punainen pylväs kuvaa puolestaan toteutumisen ja merkityksen erotusta (kuilua).

Positiiviset (oikealle osoittavat) punaiset pylväät osoittavat tekijät, joissa toteutuminen on arvioitu korkeammaksi kuin merkitys.

Negatiiviset (vasemmalle osoittavat) punaiset pylväät osoittavat tekijät, joissa tekijän toteutuminen on arvioitu heikommaksi kuin tekijän merkitys.

Tutkimusraportissa tekijät luokitellaan kuiluanalyysin perusteella kolmeen luokkaan seuraavasti:

Hyvin toteutuneet tekijät: negatiivinen kuilu on alle 0,5 yksikköä tai kuilu on positiivinen (=onnistuminen on suurempi kuin merkitys).

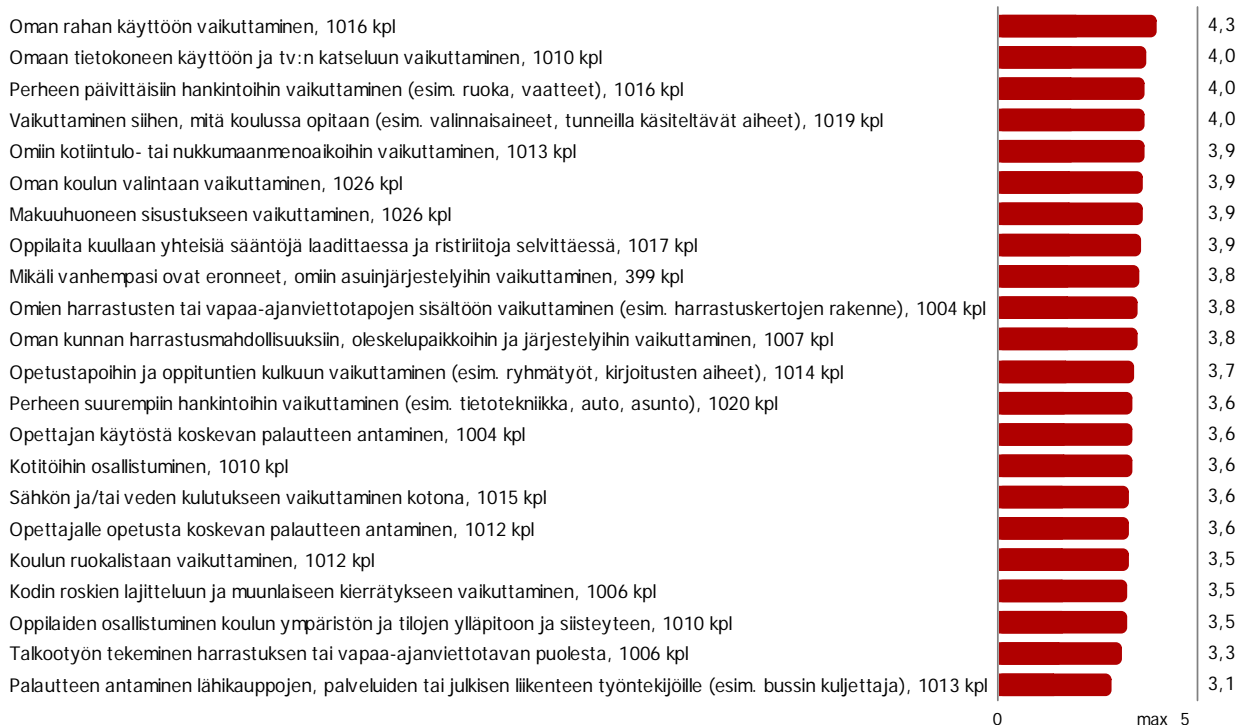
Parantamisen varaa -tekijät: negatiivinen kuilu on 0,5 – 0,9 yksikköä.

Huonosti toteutuneet tekijät: negatiivisen kuilun arvo on vähintään 1,0 yksikköä.

6. OSALLISUUS ARKIPÄIVÄSSÄ JA ARKIPÄIVÄN PÄÄTÖKSENTEOSSA

6.1. Vaikuttamisen tärkeys

Koko maa

Kuva 13. Vaikuttamisen tärkeys (Asteikko: 1=ei lainkaan merkitystä, 2=ei juurikaan merkitystä, 3=ei merkityksetöntä eikä tärkeää, 4=melko tärkeää, 5=erittäin tärkeää)

Yläasteikäisiltä lapsilta ja nuorilta pyydettiin mielipiteitä siitä, kuinka lapset voivat vaikuttaa erilaisiin asioihin kotona, koulussa ja lähiympäristössään. Ensimmäiseksi vastaajat arvioivat, kuinka tärkeä mainittu asia tai siihen vaikuttaminen on.

Vaikuttamisen näkökulmasta tärkeimpiä tekijöitä vastaajille, ovat:

- Oman rahan käyttöön vaikuttaminen
- Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen
- Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)
- Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan (esim. valinnaisaineet, tunneilla käsiteltävät aiheet)
- Omiin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen

Eri osa-alueiden kokonaiskeskiarvojen mukaan etelää edustavat vastaajat kokevat vaikuttamisen kokonaisuudessaan tärkeimmäksi. Pohjoista edustavat vastaajat kokevat vaikuttamisen vähemmän tärkeäksi muihin alueisiin verrattuna. Erot eri alueiden välillä eivät kuitenkaan ole kovin suuria.

Pohjoista edustavat vastaajat kokevat kuitenkin vapaa-aikaan liittyviin asioihin vaikuttamisen tärkeimmäksi muihin alueisiin verrattuna.

Erityisesti kouluun liittyviin asioihin vaikuttaminen koetaan etelässä tärkeämmäksi kuin muilla alueilla.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N=1044	pohjoisen N=142	itä N=110	etelä N=446	länsi N=346
Kouluun liittyvät asiat					
Oman koulun valintaan vaikuttaminen	3,9	3,9	3,7	4,0	3,9
Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan (esim. valinnaisaineet, tunneilla käsiteltävät aiheet)	4,0	3,9	3,9	4,0	4,0
Opetustapoihin ja oppituntien kulkuun vaikuttaminen (esim. ryhmätöet, kirjoitusten aiheet)	3,7	3,7	3,5	3,7	3,6
Koulun ruokalistaan vaikuttaminen	3,5	3,3	3,4	3,7	3,4
Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen	3,6	3,5	3,6	3,8	3,6
Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen	3,6	3,5	3,5	3,6	3,5
Oppilaiden osallistuminen koulun ympäristön ja tilojen ylläpitoon ja siisteyteen	3,5	3,5	3,6	3,6	3,4
Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvittäessä	3,9	3,6	3,8	4,0	3,8
Keskiarvo	3,70	3,61	3,63	3,80	3,65
Kotiin liittyvät asiat					
Makuuhuoneen sisustukseen vaikuttaminen	3,9	3,8	3,9	4,0	3,8
Oman rahan käyttöön vaikuttaminen	4,3	4,2	4,3	4,3	4,3
Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Perheen suurempiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. tietotekniikka, auto, asunto)	3,6	3,8	3,4	3,7	3,6
Sähkön ja/tai veden kulutukseen vaikuttaminen kotona	3,6	3,6	3,6	3,6	3,5
Kodin roskien lajitteluun ja muunlaiseen kierrätykseen vaikuttaminen	3,5	3,6	3,4	3,6	3,4
Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen	4,0	4,0	4,1	4,0	4,0
Omiin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen	3,9	3,8	4,0	4,0	3,9
Kotitöihin osallistuminen	3,6	3,7	3,6	3,6	3,6
Mikäli vanhempasi ovat eronneet, omiin asuinjärjestelyihin vaikuttaminen	3,8	3,7	4,1	3,8	3,9
Keskiarvo	3,83	3,81	3,83	3,86	3,81
Vapaa-aikaan liittyvät asiat					
Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen	3,8	4,0	3,8	3,7	3,8
Palautteen antaminen lähikauppojen, palveluiden tai julkisen liikenteen työntekijöille (esim. bussin kuljettaja)	3,1	3,3	3,1	3,0	3,0
Omien harrastusten tai vapaa-ajanviettotapojen sisältöön vaikuttaminen (esim. harrastuskertojen rakenne)	3,8	3,9	3,7	3,9	3,7
Talkootyön tekeminen harrastuksen tai vapaa-ajanviettotavan puolesta	3,3	3,5	3,3	3,3	3,3
Keskiarvo	3,49	3,69	3,47	3,48	3,44
Keskiarvo	3,72	3,72	3,69	3,77	3,68

Taulukko: Vertailu aluejaon mukaan

Vihreä = tekijä parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

Tytöt pitävät poikia tärkeämpinä lähes kaikkia tekijöitä, joita pyydettiin arvioimaan vaikuttamisen tärkeyden näkökulmasta.

Erityisesti kotiin liittyviin asioihin vaikuttaminen on tytöille tärkeämpää kuin pojille.

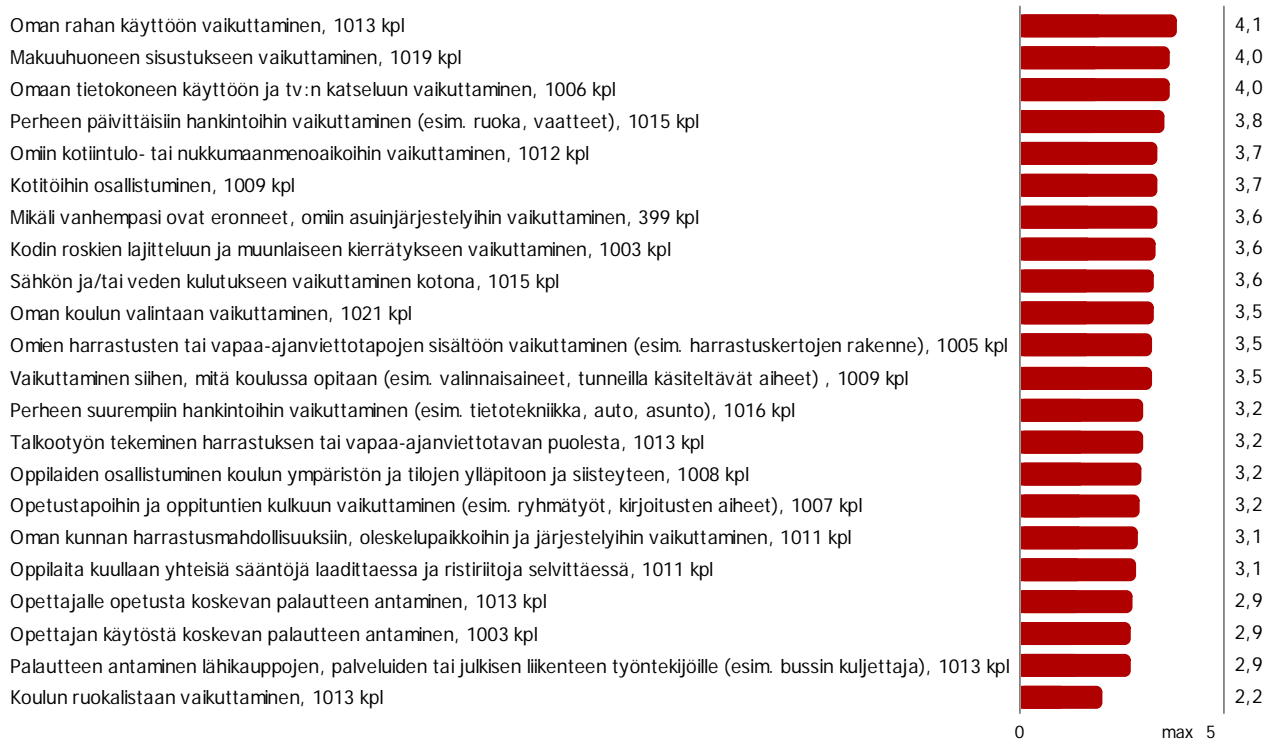
VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N=1044	tyttö N=489	poika N=547
Kouluun liittyvät asiat			
Oman koulun valintaan vaikuttaminen	3,9	4,0	3,8
Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan (esim. valinnaisaineet, tunneilla käsiteltävät aiheet)	4,0	4,1	3,9
Opetustapoihin ja oppituntien kulkuun vaikuttaminen (esim. ryhmätyöt, kirjoitusten aiheet)	3,7	3,8	3,6
Koulun ruokalistaan vaikuttaminen	3,5	3,4	3,6
Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen	3,6	3,8	3,5
Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen	3,6	3,7	3,4
Oppilaiden osallistuminen koulun ympäristön ja tilojen ylläpitoon ja siisteyteen	3,5	3,7	3,4
Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvittäessä	3,9	4,1	3,7
Keskiarvo	3,70	3,82	3,60
Kotiin liittyvät asiat			
Makuuhuoneen sisustukseen vaikuttaminen	3,9	4,3	3,6
Oman rahan käyttöön vaikuttaminen	4,3	4,4	4,2
Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)	4,0	4,1	3,8
Perheen suurempiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. tietotekniikka, auto, asunto)	3,6	3,6	3,7
Sähkön ja/tai veden kulutukseen vaikuttaminen kotona	3,6	3,7	3,4
Kodin roskien lajitteluun ja muunlaiseen kierrätykseen vaikuttaminen	3,5	3,7	3,4
Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen	4,0	4,1	4,0
Omiin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen	3,9	4,1	3,8
Kotitöihin osallistuminen	3,6	3,8	3,4
Mikäli vanhempasi ovat eronneet, omiin asuinjärjestelyihin vaikuttaminen	3,8	4,0	3,7
Keskiarvo	3,83	3,98	3,71
Vapaa-aikaan liittyvät asiat			
Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen	3,8	3,9	3,7
Palautteen antaminen lähikauppojen, palveluiden tai julkisen liikenteen työntekijöille (esim. bussin kuljettaja)	3,1	3,1	3,1
Omien harrastusten tai vapaa-ajanviettotapojen sisältöön vaikuttaminen (esim. harrastuskertojen rakenne)	3,8	3,9	3,7
Talkootyön tekeminen harrastuksen tai vapaa-ajanviettotavan puolesta	3,3	3,4	3,3
Keskiarvo	3,49	3,56	3,44
Keskiarvo	3,72	3,84	3,62

Taulukko: Vertailu sukupuolen mukaan

Vihreä = tekijä parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

6.2. Vaikutusmahdollisuudet (toteutuminen)

Kuva 14. Vaikutusmahdollisuudet (toteutuminen)

(Asteikko: 1=en voi vaikuttaa lainkaan, 2=voin vaikuttaa vähän, 3=voin vaikuttaa hieman, 4=voin vaikuttaa jonkin verran, 5=voin vaikuttaa paljon)

Vastaajat arvioivat samojen tekijöiden osalta, miten hyvin he itse ovat tosiasiasa voineet olla mukana tai vaikuttaa mainittuun asiaan.

Tekijät, joissa vastaajat ovat kokeneet eniten vaikutusmahdollisuuksia, ovat:

- Oman rahan käyttöön vaikuttaminen
- Makuuhuoneen sisustukseen vaikuttaminen
- Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen
- Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)
- Omiin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen

Kokonaiskeskiarvojen mukaan erityisesti etelää edustavat vastaajat kokevat saaneensa vaikuttaa kouluun, kotiin ja vapaa-aikaan liittyviin asioihin verrattuna koko maan keskiarvoon ja muihin alueisiin. Erot alueiden välillä eivät kuitenkaan ole kovin suuria.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	pohjoinen N=142	itä N=110	etelä N=446	länsi N= 346
Kouluun liittyvät asiat					
Oman koulun valintaan vaikuttaminen	3,5	3,6	3,2	3,6	3,5
Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan (esim. valinnaisaineet, tunneilla käsiteltävät aiheet)	3,5	3,7	3,5	3,5	3,4
Opetustapoihin ja oppituntien kulkuun vaikuttaminen (esim. ryhmätyöt, kirjoitusten aiheet)	3,2	3,2	3,1	3,2	3,1
Koulun ruokalistaan vaikuttaminen	2,2	2,4	2,1	2,2	2,1
Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen	2,9	2,9	2,8	3,0	2,8
Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen	2,9	2,9	2,9	3,0	2,9
Oppilaiden osallistuminen koulun ympäristön ja tilojen ylläpitoon ja siisteyteen	3,2	3,2	3,2	3,3	3,2
Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvittäessä	3,1	3,0	3,0	3,1	3,1
Keskiarvo	3,06	3,11	2,97	3,11	3,01
Kotiin liittyvät asiat					
Makuuhuoneen sisustukseen vaikuttaminen	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0
Oman rahan käyttöön vaikuttaminen	4,1	4,1	4,2	4,2	4,1
Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)	3,8	3,7	3,9	3,8	3,8
Perheen suurempiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. tietotekniikka, auto, asunto)	3,2	3,3	3,2	3,3	3,2
Sähkön ja/tai veden kulutukseen vaikuttaminen kotona	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
Kodin roskien lajitteluun ja muunlaiseen kierrätykseen vaikuttaminen	3,6	3,5	3,6	3,6	3,5
Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen	4,0	3,8	4,0	4,0	4,0
Omiin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen	3,7	3,6	3,8	3,6	3,7
Kotitöihin osallistuminen	3,7	3,7	3,5	3,7	3,7
Mikäli vanhempi ovat eronneet, omiin asuinjärjestelyihin vaikuttaminen	3,6	3,4	4,0	3,6	3,6
Keskiarvo	3,72	3,65	3,76	3,74	3,71
Vapaa-aikaan liittyvät asiat					
Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen	3,1	3,2	3,0	3,2	3,0
Palautteen antaminen lähikauppojen, palveluiden tai julkisen liikenteen työntekijöille (esim. bussin kuljettaja)	2,9	3,0	2,9	2,9	2,8
Omien harrastusten tai vapaa-ajanviettotapojen sisältöön vaikuttaminen (esim. harrastuskertojen rakenne)	3,5	3,6	3,5	3,6	3,4
Talkootyön tekeminen harrastuksen tai vapaa-ajanviettotavan puolesta	3,2	3,4	3,3	3,3	3,1
Keskiarvo	3,19	3,29	3,16	3,26	3,08
Keskiarvo	3,39	3,39	3,37	3,43	3,34

Taulukko: Vertailu aluejaon mukaan

Vihreä = tekijä on parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

Erityisesti kotiin liittyvissä asioissa on tytöillä ollut hieman enemmän vaikuttamismahdollisuuksia kuin pojilla. Kouluun liittyvissä asioissa pojat ja tytöt kokevat saaneensa vaikuttaa yhtä paljon.

Pojat kokevat saaneensa vaikuttaa hieman tyttöjä enemmän vapaa-aikaa liittyviin asioihin.

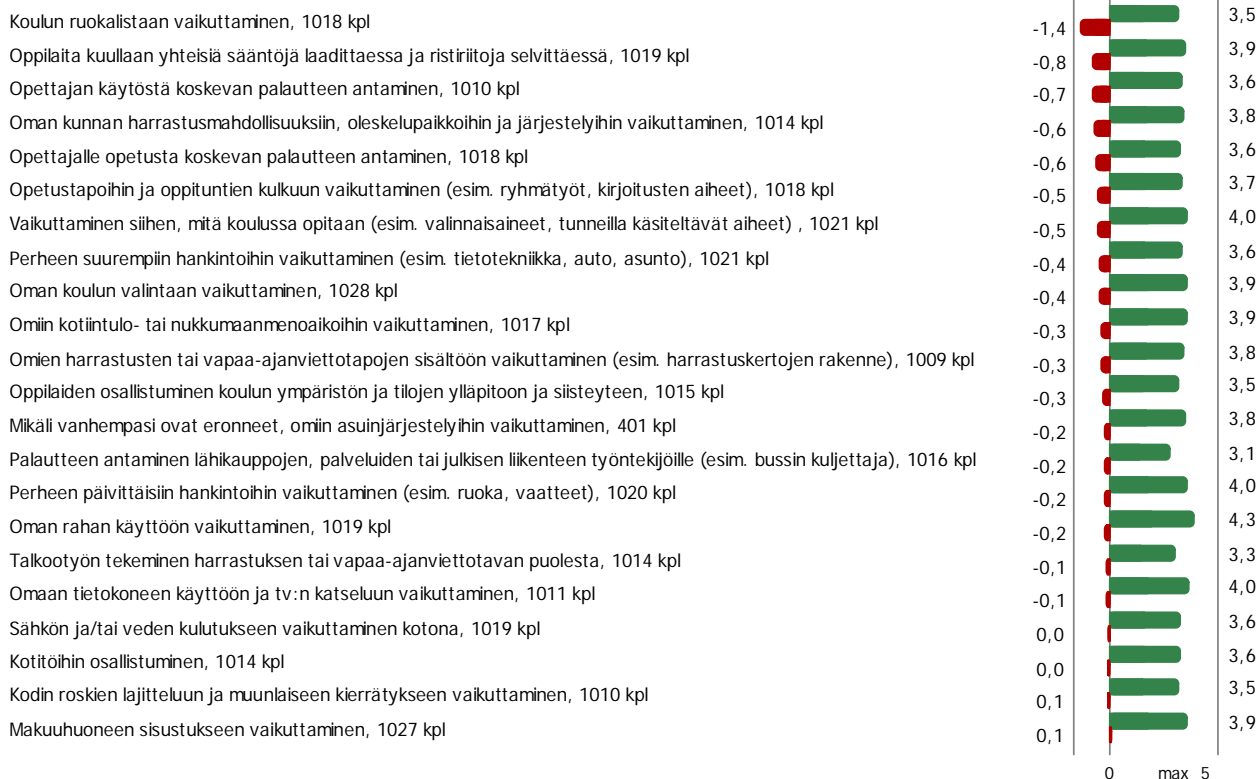
VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N=1044	tyttö N=489	poika N=547
Kouluun liittyvät asiat			
Oman koulun valintaan vaikuttaminen	3,5	3,6	3,5
Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan (esim. valinnaisaineet, tunneilla käsiteltävät aiheet)	3,5	3,5	3,5
Opetustapoihin ja oppituntien kulkuun vaikuttaminen (esim. ryhmätyöt, kirjoitusten aiheet)	3,2	3,2	3,1
Koulun ruokalistaan vaikuttaminen	2,2	2,0	2,3
Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen	2,9	2,9	2,9
Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen	2,9	2,9	3,0
Oppilaiden osallistuminen koulun ympäristön ja tilojen ylläpitoon ja siisteyteen	3,2	3,3	3,2
Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvittäessä	3,1	3,1	3,0
Keskiarvo	3,06	3,06	3,06
Kotiin liittyvät asiat			
Makuuhuoneen sisustukseen vaikuttaminen	4,0	4,2	3,8
Oman rahan käyttöön vaikuttaminen	4,1	4,2	4,1
Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)	3,8	3,9	3,7
Perheen suurempiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. tietotekniikka, auto, asunto)	3,2	3,1	3,4
Sähkön ja/tai veden kulutukseen vaikuttaminen kotona	3,6	3,6	3,5
Kodin roskien lajitteluun ja muunlaiseen kierrätykseen vaikuttaminen	3,6	3,6	3,5
Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen	4,0	4,0	3,9
Omiin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen	3,7	3,7	3,6
Kotitöihin osallistuminen	3,7	3,8	3,5
Mikällä vanhempasi ovat eronneet, omiin asuinjärjestelyihin vaikuttaminen	3,6	3,8	3,6
Keskiarvo	3,72	3,80	3,66
Vapaa-aikaan liittyvät asiat			
Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen	3,1	3,0	3,2
Palautteen antaminen lähikauppojen, palveluiden tai julkisen liikenteen työntekijöille (esim. bussin kuljettaja)	2,9	2,8	3,0
Omien harrastusten tai vapaa-ajanviettopojen sisältöön vaikuttaminen (esim. harrastuskertojen rakenne)	3,5	3,5	3,5
Talkootyön tekeminen harrastuksen tai vapaa-ajanviettotavan puolesta	3,2	3,2	3,2
Keskiarvo	3,19	3,14	3,25
Keskiarvo	3,39	3,41	3,37

Taulukko: Vertailu sukupuolen mukaan

Vihreä = tekijä parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

6.3. Kuiluanalyysi

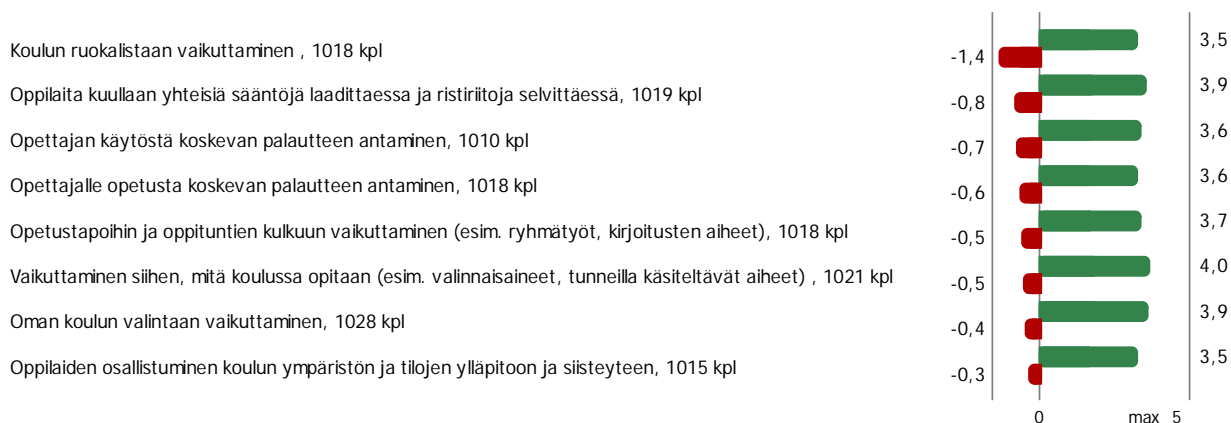
Kuva 15. Kuiluanalyysi

Kuiluarvosanojen mukaan asiat, joissa vastaajilla on ollut vähiten vaikutusmahdollisuuksia suhteessa vaikuttamisen tärkeyteen ovat:

- Koulun ruokalistaan vaikuttaminen
- Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvitettäessä
- Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen
- Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen
- Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen

Tarkemmat osa-alueittaiset tarkastelut esitetään seuraavissa kappaleissa.

6.4. Kouluun liittyvät asiat

Kuva 16. Kouluun liittyvät asiat; kuiluanalyysi

Tekijöitä, joissa vaikutusmahdollisuudet suhteessa niiden tärkeyteen ovat toteutuneet hyvin, ovat: (kuilu -0,4 tai parempi)

- Oppilaiden osallistuminen koulun ympäristön ja tilojen ylläpitoon ja siisteyteen
- Oman koulun valintaan vaikuttaminen

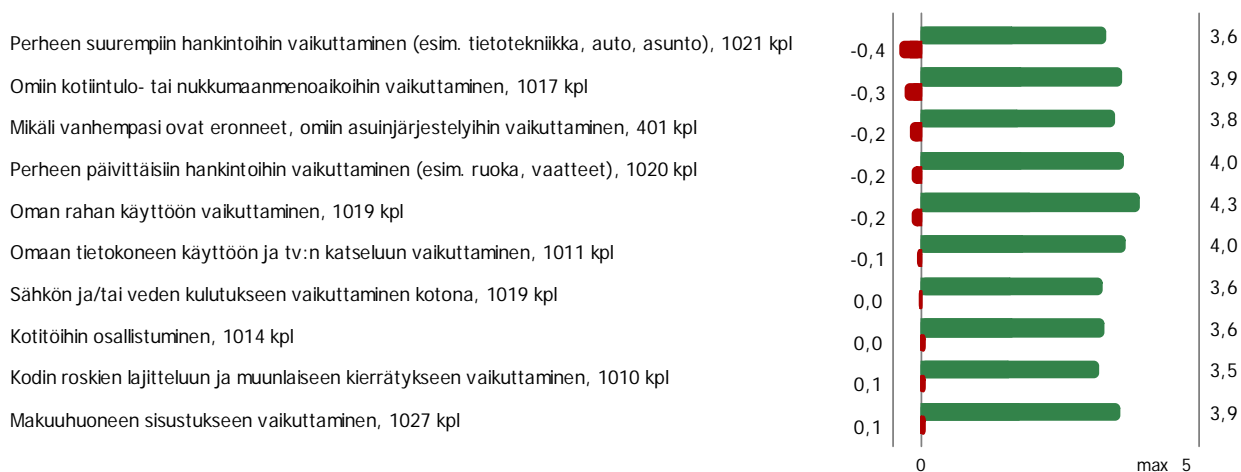
Tekijöitä, joiden vaikutusmahdollisuuksissa olisi parantamisen varaa, ovat: (kuilu -0,5 – -0,9)

- Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvitettäessä
- Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen
- Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen
- Opetustapojen ja oppituntien kulkuun vaikuttaminen (esim. ryhmätyöt, kirjoitusten aiheet)
- Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan

Vaikutusmahdollisuuksien kannalta huonosti toteutunut tekijä on: (kuilu -1,0 tai heikompi)

- Koulun ruokalistaan vaikuttaminen

6.5. Kotiin liittyvät asiat

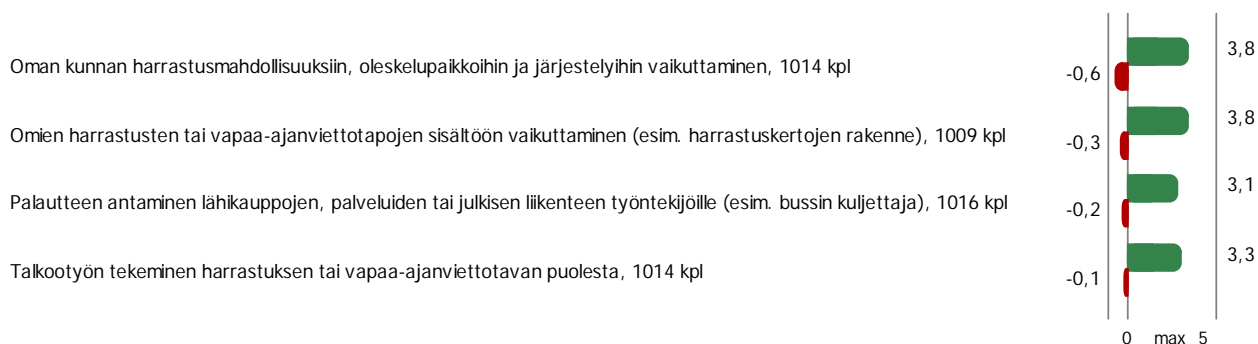

Kuva 17. Kotiin liittyvät asiat; kuiluanalyysi

Vaikutusmahdollisuudet suhteessa tekijöiden tärkeyteen ovat toteutuneet hyvin kaikissa kotiin liittyvissä asioissa (kuilu -0,4 tai parempi).

Tekijöitä, joiden vaikutusmahdollisuuksissa olisi parantamisen varaa, tai tekijöitä, jotka olisivat huonosti toteutuneita vaikutusmahdollisuuksien kannalta, ei esiinny kotiin liittyvissä asioissa.

6.6. Vapaa-aikaan liittyvät asiat

Kuva 18. Vapaa-aikaan liittyvät asiat; kuiluanalyysi

Tekijöitä, joissa vaikutusmahdollisuudet suhteessa niiden tärkeyteen ovat toteutuneet hyvin, ovat: (kuilu -0,4 tai parempi)

- Talkootyön tekeminen harrastuksen tai vapaa-ajanviettotavan puolesta
- Palautteen antaminen lähikauppojen, palveluiden tai julkisen liikenteen työntekijöille (esim. bussin kuljettaja)
- Omien harrastusten tai vapaa-ajanviettopojen sisältöön vaikuttaminen (esim. harrastuskertojen rakenne)

Tekijä, jonka vaikutusmahdollisuuksissa olisi parantamisen varaa, on: (kuilu -0,5 – -0,9)

- Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen

Vaikutusmahdollisuuksien kannalta huonosti toteutuneita tekijöitä ei esiinny vapaa-aikaan liittyvissä asioissa (kuilu -1,0 tai heikompi).

6.7. Vertailu aluejaon mukaan

Kuiluarvojen kokonaiskeskiarvojen perusteella vaikuttamismahdollisuudet (suhteessa tekijöiden tärkeyteen) on koettu hyvin samantasoisiksi eri alueilla.

Koulun ruokalistaan vaikuttaminen koetaan vaikuttamismahdollisuuksien kannalta huonosti toteutuneeksi kaikilla alueilla.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	pohjoinen N= 142	itä N= 110	etelä N= 446	länsi N= 346
Kouluun liittyvät asiat					
Oman koulun valintaan vaikuttaminen	-0,4	-0,3	-0,5	-0,4	-0,4
Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan (esim. valinnaisaineet, tunneilla käsiteltävät aiheet)	-0,5	-0,2	-0,4	-0,5	-0,6
Opetustapoihin ja oppituntien kulkuun vaikuttaminen (esim. ryhmätyöt, kirjoitusten aiheet)	-0,5	-0,4	-0,4	-0,6	-0,5
Koulun ruokalistaan vaikuttaminen	-1,4	-1,0	-1,3	-1,6	-1,3
Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen	-0,7	-0,6	-0,9	-0,8	-0,7
Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Oppilaiden osallistuminen koulun ympäristön ja tilojen ylläpitoon ja siisteyteen	-0,3	-0,3	-0,4	-0,3	-0,2
Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvittäessä	-0,8	-0,6	-0,9	-0,8	-0,8
Keskiarvo	-0,64	-0,50	-0,66	-0,69	-0,64
Kotiin liittyvät asiat					
Makuuhuoneen sisustukseen vaikuttaminen	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
Oman rahan käyttöön vaikuttaminen	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)	-0,2	-0,3	-0,1	-0,1	-0,2
Perheen suurempiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. tietotekniikka, auto, asunto)	-0,4	-0,5	-0,2	-0,4	-0,4
Sähkön ja/tai veden kulutukseen vaikuttaminen kotona	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Kodin roskien lajitteluun ja muunlaiseen kierrätykseen vaikuttaminen	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	-0,1
Omin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen	-0,3	-0,2	-0,1	-0,4	-0,2
Kotitöihin osallistuminen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Mikäli vanhempasi ovat eronneet, omiin asuinjärjestelyihin vaikuttaminen	-0,2	-0,3	-0,2	-0,1	-0,3
Keskiarvo	-0,11	-0,16	-0,07	-0,11	-0,10
Vapaa-aikaan liittyvät asiat					
Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen	-0,6	-0,8	-0,8	-0,5	-0,7
Palautteen antaminen lähikauppojen, palveluiden tai julkisen liikenteen työntekijöille (esim. bussin kuljettaja)	-0,2	-0,3	-0,2	-0,1	-0,2
Omien harrastusten tai vapaa-ajanviettotapojen sisältöön vaikuttaminen (esim. harrastuskertojen rakenne)	-0,3	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3
Talkootyön tekeminen harrastuksen tai vapaa-ajanviettotavan puolesta	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,2
Keskiarvo	-0,30	-0,40	-0,31	-0,22	-0,36
Keskiarvo	-0,34	-0,33	-0,33	-0,34	-0,34

Taulukko: Vertailu aluejaon mukaan

Kuiluanalyysissä kuiluarvo muodostuu onnistumis- ja merkitysarvosanan erotuksesta.

Mitä suurempi tekijän negatiivinen kuiluarvo on, sitä tyytymättömyyttä siihen ollaan.

Vihreä = hyvin toteutunut tekijä, **keltainen** = parantamisen varaa -tekijä, **punainen** = huonosti toteutunut tekijä.

6.8. Vertailu sukupuolen mukaan

Kuilinearvojen kokonaiskeskiarvojen perusteella vaikuttamismahdollisuudet (suhteessa tekijöiden tärkeyteen) on koettu paremmiksi poikien keskuudessa.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	tyttö N=489	poika N=547
Kouluun liittyvät asiat			
Oman koulun valintaan vaikuttaminen	-0,4	-0,5	-0,3
Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan (esim. valinnaisaineet, tunneilla käsiteltävät aiheet)	-0,5	-0,6	-0,4
Opetustapoihin ja oppituntien kulkuun vaikuttaminen (esim. ryhmätyöt, kirjoitusten aiheet)	-0,5	-0,6	-0,4
Koulun ruokalistaan vaikuttaminen	-1,4	-1,4	-1,3
Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen	-0,7	-0,9	-0,6
Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen	-0,6	-0,8	-0,4
Oppilaiden osallistuminen koulun ympäristön ja tilojen ylläpitoon ja siisteyteen	-0,3	-0,4	-0,2
Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvittäessä	-0,8	-0,9	-0,6
Keskiarvo	-0,64	-0,76	-0,54
Kotiin liittyvät asiat			
Makuuhuoneen sisustukseen vaikuttaminen	0,1	-0,1	0,2
Oman rahan käyttöön vaikuttaminen	-0,2	-0,2	-0,1
Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)	-0,2	-0,2	-0,1
Perheen suurempiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. tietotekniikka, auto, asunto)	-0,4	-0,5	-0,3
Sähkön ja/tai veden kulutukseen vaikuttaminen kotona	0,0	-0,1	0,1
Kodin roskien lajitteluun ja muunlaiseen kierrätykseen vaikuttaminen	0,1	0,0	0,1
Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen	-0,1	-0,1	-0,1
Omiin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen	-0,3	-0,4	-0,2
Kotiin osallistuminen	0,0	0,0	0,1
Mikäli vanhempasi ovat eronneet, omiin asuinjärjestelyihin vaikuttaminen	-0,2	-0,2	-0,2
Keskiarvo	-0,11	-0,18	-0,05
Vapaa-aikaan liittyvät asiat			
Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen	-0,6	-0,8	-0,5
Palautteen antaminen lähikauppojen, palveluiden tai julkisen liikenteen työntekijöille (esim. bussin kuljettaja)	-0,2	-0,3	-0,1
Omien harrastusten tai vapaa-ajanviettotapojen sisältöön vaikuttaminen (esim. harrastuskertojen rakenne)	-0,3	-0,4	-0,2
Talkootyön tekeminen harrastuksen tai vapaa-ajanviettotavan puolesta	-0,1	-0,2	0,0
Keskiarvo	-0,30	-0,42	-0,19
Keskiarvo	-0,34	-0,43	-0,25

Taulukko: Vertailu sukupuolen mukaan

Kuilinearvoanalyysissä kuilinearvo muodostuu onnistumis- ja merkitysarvosanan erotuksesta. Mitä suurempi tekijän negatiivinen kuilinearvo on, sitä tyytymättömämpi siihen ollaan.

Vihreä = hyvin toteutunut tekijä, **keltainen** = parantamisen varaa -tekijä, **punainen** = huonosti toteutunut tekijä.

6.9. Vertailu koulun koon mukaan

Kuilarvojen kokonaiskeskiarvojen perusteella vaikuttamismahdollisuudet ovat olleet parhaimmat pieniä ja suuria kouluja edustavien oppilaiden keskuudessa.

Keskisuuria kouluja edustavat vastaajat kokevat erityisesti vaikuttamismahdollisuudet kouluun liittyvissä tekijöissä heikommiksi kuin pieniä ja suuria kouluja edustavat vastaajat.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N=1044	pieni N=194	keskisuuri N=473	suuri N=377
Kouluun liittyvät asiat				
Oman koulun valintaan vaikuttaminen	-0,4	-0,2	-0,5	-0,3
Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan (esim. valinnaisaineet, tunneilla käsiteltävät aiheet)	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4
Opetustapoihin ja oppituntien kulkuun vaikuttaminen (esim. ryhmätyöt, kirjoitusten aiheet)	-0,5	-0,3	-0,6	-0,5
Koulun ruokalistaan vaikuttaminen	-1,4	-1,2	-1,5	-1,3
Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen	-0,7	-0,8	-0,8	-0,6
Opettajalle opetusta koskevan palautteen antaminen	-0,6	-0,6	-0,7	-0,5
Oppilaiden osallistuminen koulun ympäristön ja tilojen ylläpitoon ja siisteyteen	-0,3	-0,1	-0,3	-0,3
Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvittäessä	-0,8	-0,7	-0,9	-0,7
Keskiarvo	-0,64	-0,57	-0,73	-0,58
Kotiin liittyvät asiat				
Makuuhuoneen sisustukseen vaikuttaminen	0,1	0,2	0,0	0,0
Oman rahan käyttöön vaikuttaminen	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. ruoka, vaatteet)	-0,2	-0,1	-0,2	-0,2
Perheen suurempiin hankintoihin vaikuttaminen (esim. tietotekniikka, auto, asunto)	-0,4	-0,3	-0,5	-0,3
Sähkön ja/tai veden kulutukseen vaikuttaminen kotona	0,0	0,0	0,1	-0,1
Kodin roskien lajitteluun ja muunlaiseen kierrätykseen vaikuttaminen	0,1	0,1	0,1	0,0
Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen	-0,1	0,0	-0,1	-0,1
Omiin kotiintulo- tai nukkumaanmenoaikoihin vaikuttaminen	-0,3	-0,2	-0,4	-0,2
Kotitoihin osallistuminen	0,0	0,0	-0,1	0,2
Mikäli vanhempasi ovat eronneet, omiin asuinjärjestelyihin vaikuttaminen	-0,2	-0,1	-0,3	-0,2
Keskiarvo	-0,11	-0,04	-0,15	-0,09
Vapaa-aikaan liittyvät asiat				
Oman kunnan harrastusmahdollisuuksiin, oleskelupaikkoihin ja järjestelyihin vaikuttaminen	-0,6	-0,7	-0,7	-0,5
Palautteen antaminen lähikauppojen, palveluiden tai julkisen liikenteen työntekijöille (esim. bussin kuljettaja)	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1
Omien harrastusten tai vapaa-ajanviettotapojen sisältöön vaikuttaminen (esim. harrastuskertojen rakenne)	-0,3	-0,3	-0,4	-0,2
Talkootyön tekeminen harrastuksen tai vapaa-ajanviettotavan puolesta	-0,1	-0,2	-0,1	0,0
Keskiarvo	-0,30	-0,34	-0,35	-0,22
Keskiarvo	-0,34	-0,28	-0,40	-0,29

Taulukko: Vertailu koulun koon mukaan

Kuilarvoanalyysissä kuilarvo muodostuu onnistumis- ja merkitysarvosanan erotuksesta.

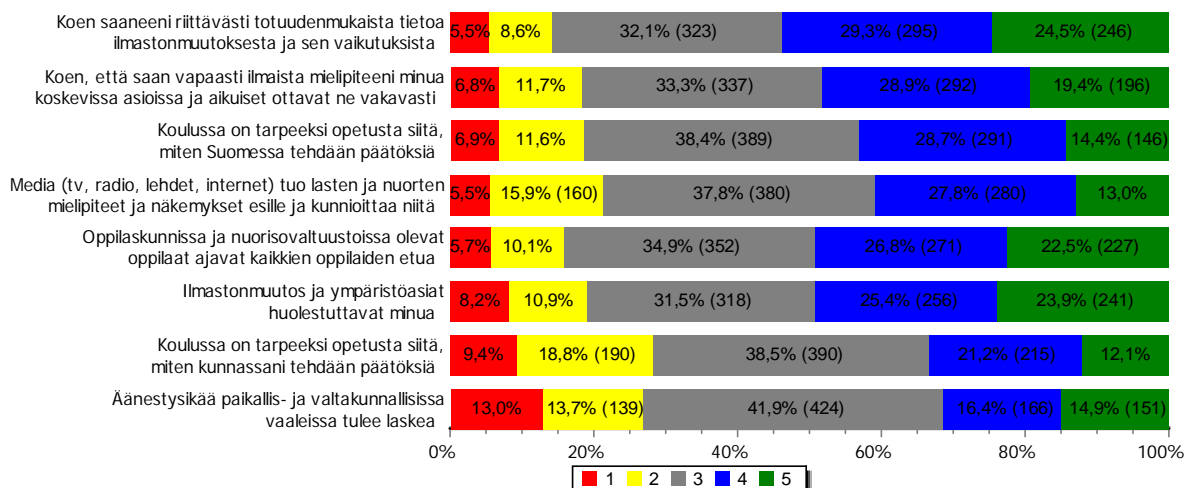
Mitä suurempi tekijän negatiivinen kuilarvo on, sitä tyytymättömämpi siihen ollaan.

Vihreä = hyvin toteutunut tekijä, keltainen = parantamisen varaa -tekijä, punainen = huonosti toteutunut tekijä.

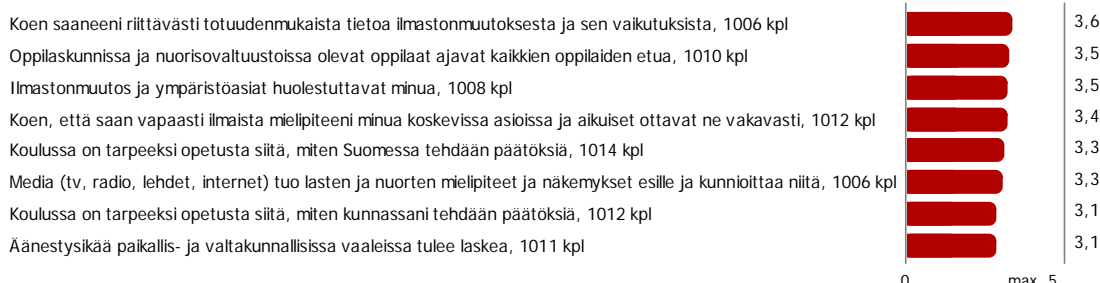
7. MIELIPITEITÄ MEDIASTA, INFORMAATIOSTA JA OSALLISUUDESTA

7.1. Väittämät mediasta ja nuorten osallisuudesta

Koko maa

Kuva 19. Seuraavassa on väittämiä mediaan ja nuorten osallisuuteen liittyen. Merkitse jokaisen väittämän kohdalle, oletko väittämän kanssa täysin samaa mieltä (5), jokseenkin samaa mieltä (4), et samaa etkä eri mieltä (3), jokseenkin eri mieltä (2) vai täysin eri mieltä (1).

Kuva 20. Keskiarvot

Vastaajat ovat eniten samaa mieltä väittämistä ”Koen saaneeni riittävästi totuudenmukaista tietoa ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista” sekä ”Oppilaskunnissa ja nuorisovaltuustoissa olevat oppilaat ajavat kaikkien oppilaiden etua”. Sen sijaan vähiten vastaajat ovat samaa mieltä siitä, että äänestysikää paikallisissa ja valtakunnallisissa vaaleissa tulisi laskea sekä siitä, että koulussa on tarpeeksi opetusta, miten kunnissa tehdään päätöksiä.

Noin kolmasosa vastaajista suhtautuu esitettyihin väittämiin neutraalisti, eli ovat ”ei samaa, eikä eri mieltä”. Eniten epä tietoisuutta herättää väittämä äänestysien laskemista koskien (42%).

Tytöt ovat poikia useammin samaa mieltä erityisesti väittämästä "ilmastonmuutos ja ympäristöasiat huolestuttavat minua". Sen sijaan pojat ovat useammin tyttöjä samaa mieltä erityisesti siitä, että äänestysikää tulisi laskea.

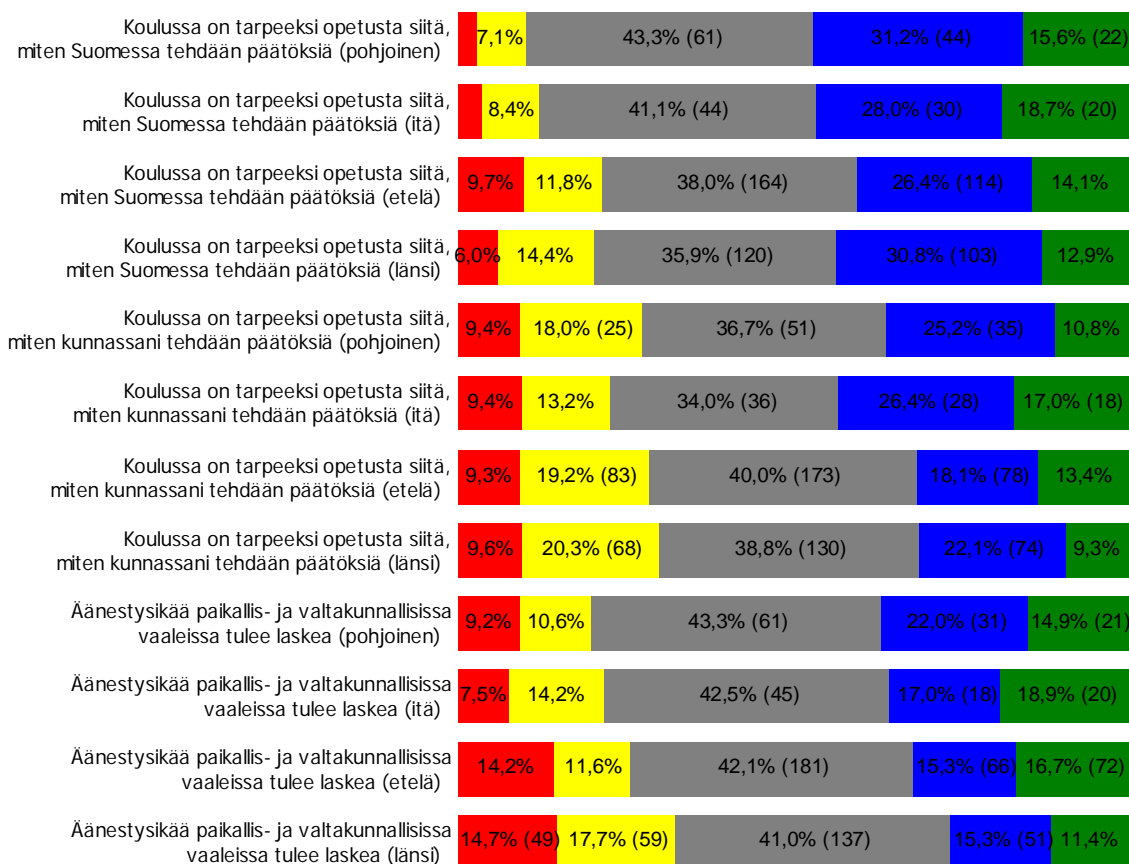
Sekä tytöt että pojat ovat eniten epätietoisia väittämästä, joka koskee äänestysikä laskemista (eniten arvioita 3, ei eri eikä samaa mieltä).

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N=1044	tyttö N=489	poika N=547
Koulussa on tarpeeksi opetusta siitä, miten Suomessa tehdään päätöksiä	3,3	3,3	3,4
Koulussa on tarpeeksi opetusta siitä, miten kunnassani tehdään päätöksiä	3,1	3,0	3,2
Äänestysikää paikallis- ja valtakunnallisissa vaaleissa tulee laskea	3,1	2,8	3,3
Oppilaskunnissa ja nuorisovaltuustoissa olevat oppilaat ajavat kaikkien oppilaiden etua	3,5	3,5	3,5
Koen, että saan vapaasti ilmaista mielipiteeni minua koskevissa asioissa ja aikuiset ottavat ne vakavasti	3,4	3,4	3,4
Media (tv, radio, lehdet, internet) tuo lasten ja nuorten mielipiteet ja näkemykset esille ja kunnioittaa niitä	3,3	3,2	3,3
Koen saaneeni riittävästi totuudenmukaista tietoa ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista	3,6	3,6	3,6
Ilmastonmuutos ja ympäristöasiat huolestuttavat minua	3,5	3,7	3,3
Keskiarvo	3,34	3,31	3,36

Taulukko: Vertailu sukupuolen mukaan

Vihreä = tekijä on parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

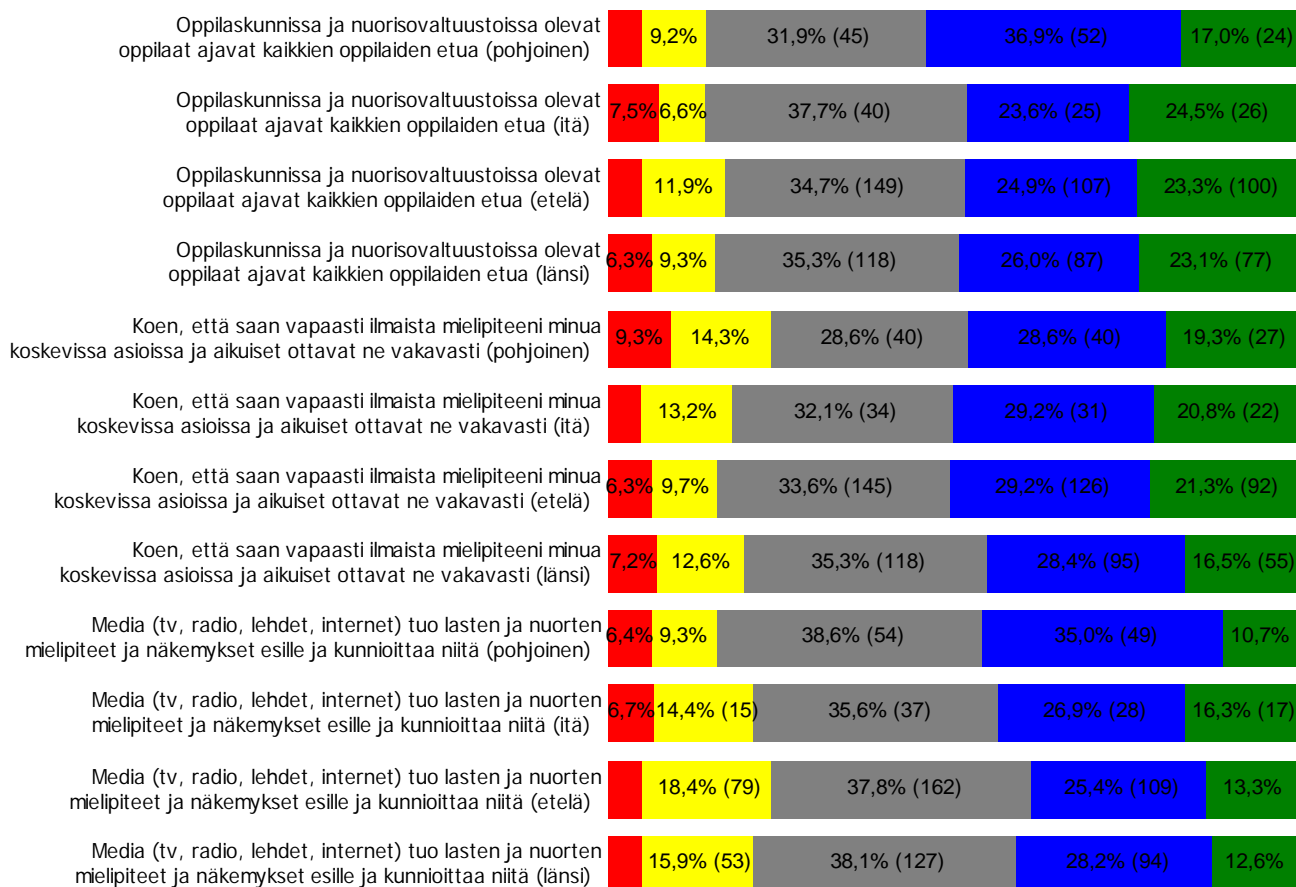
Aluejaon mukaan 1 / 3

Kuva 21. Seuraavassa on väittämiä mediaan ja nuorten osallisuuteen liittyen. Merkitse jokaisen väittämän kohdalle, oletko väittämän kanssa täysin samaa mieltä (5), jokseenkin samaa mieltä (4), et samaa etkä eri mieltä (3), jokseenkin eri mieltä (2) vai täysin eri mieltä (1).

Alueittain tarkasteltuna pohjoisessa ja idässä vastaajat ovat eniten samaa mieltä siitä, että kouluissa on tarpeeksi opetusta, miten Suomessa tehdään päätöksiä, mutta näilläkin alueilla alle puolet vastaajista. Näillä alueilla noin neljä kymmenestä ei ota kantaa väittämään.

Itä edustavat vastaajat ovat eniten samaa mieltä siitä, että kouluissa on tarpeeksi opetusta, miten kunnissa tehdään päätöksiä.

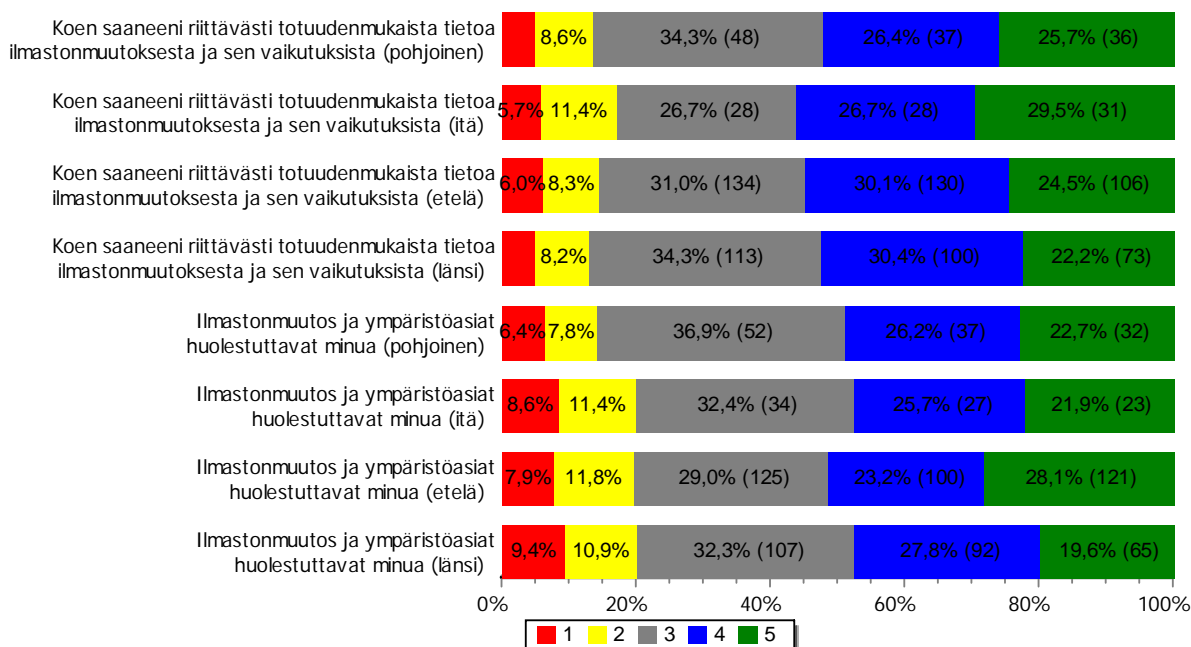
Erityisesti idässä ja pohjoisessa oppilaat ovat myös samaa mieltä siitä, että äänestysikää paikallis- ja valtakunnallisissa vaaleissa tulisi laskea. Jokaisella alueella suurin osa suhtautuu kuitenkin neutraalisti väittämään (ei eri mieltä eikä samaa mieltä).

Aluejaon mukaan 2 / 3

Kuva 22. Seuraavassa on väittämiä mediaan ja nuorten osallisuuteen liittyen. Merkitse jokaisen väittämän kohdalle, oletko väittämän kanssa täysin samaa mieltä (5), jokseenkin samaa mieltä (4), et samaa etkä eri mieltä (3), jokseenkin eri mieltä (2) vai täysin eri mieltä (1).

Länttä ja pohjoista edustavat vastaajat eniten eri mieltä siitä, että he saavat vapaasti ilmaista mielipiteitä itseään koskevissa asioissa ja aikuiset ottavat ne vakavasti.

Erityisesti etelää edustavat vastaajat ovat vähiten samaa mieltä siitä, että media tuo lasten ja nuorten mielipiteet esille ja kunnioittaa niitä.

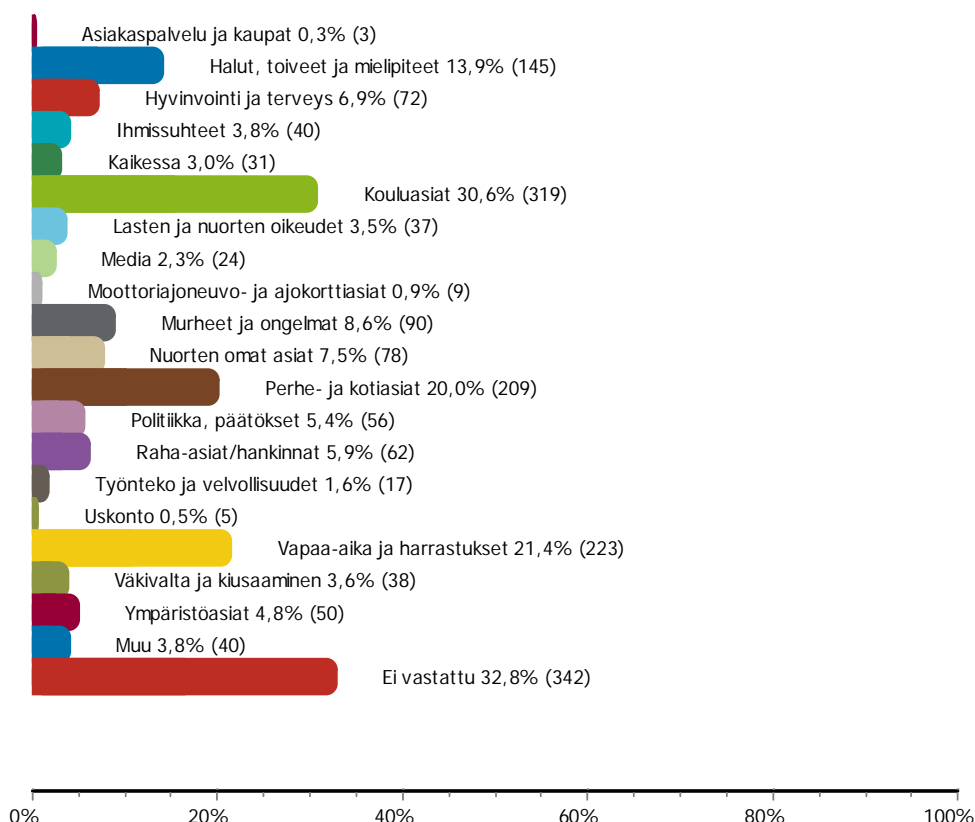
Aluejaon mukaan 3 / 3

Kuva 23. Seuraavassa on väittämiä mediaan ja nuorten osallisuuteen liittyen. Merkitse jokaisen väittämän kohdalle, oletko väittämän kanssa täysin samaa mieltä (5), jokseenkin samaa mieltä (4), et samaa etkä eri mieltä (3), jokseenkin eri mieltä (2) vai täysin eri mieltä (1).

Yllä olevien väittämien osalta ei esiinny suuria eroja alueittain tarkasteltuna. Idässä ja lännessä oppilaat ovat hieman muiden alueiden oppilaita vähemmän huolestuneita ilmastomuutoksesta ja ympäristöasioista.

7.2. Tärkeimmät asiat, joissa nuoria tulisi kuulla

Koko maa

Kuva 24. Kirjoita kolme tärkeintä asiaa, missä nuoria tulisi mielestäsi kuulla? (1.-3. mainitut asiat yhteensä)

Oppilaita pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä asiaa, joissa nuoria tulisi kuulla.

Kokonaisuudessaan kouluasiat ovat tavallisimmin tärkein asia, joissa vastaajien mukaan nuoria tulisi kuulla; 31 prosenttia vastaajista mainitsi kouluun liittyvän asian kolmen tärkeimmän asian joukossa. Myös vapaa-aika ja harrastukset (21%), perhe- ja kotiasiat (20%) sekä halut, toiveet ja mielipiteet (14%) saivat runsaasti mainintoja.

Aluejaon mukaan

	pohjoinen	itä	etelä	länsi
Asiakaspalvelu ja kaupat	0,0% (0)	0,0% (0)	0,2% (1)	0,6% (2)
Halut, toiveet ja mielipiteet	14,8% (21)	11,8% (13)	15,9% (71)	11,6% (40)
Hyvinvointi ja terveys	4,9% (7)	7,3% (8)	9,2% (41)	4,6% (16)
Ihmissuhteet	1,4% (2)	2,7% (3)	5,2% (23)	3,5% (12)
Kaikessa	1,4% (2)	2,7% (3)	2,5% (11)	4,3% (15)
Kouluasiat	34,5% (49)	26,4% (29)	30,0% (134)	30,9% (107)
Lasten ja nuorten oikeudet	3,5% (5)	4,5% (5)	4,3% (19)	2,3% (8)
Media	1,4% (2)	1,8% (2)	3,4% (15)	1,4% (5)
Moottoriajoneuvo- ja ajokorttiasiat	0,0% (0)	0,9% (1)	0,2% (1)	2,0% (7)
Murheet ja ongelmat	5,6% (8)	10,0% (11)	7,6% (34)	10,7% (37)
Nuorten omat asiat	7,7% (11)	11,8% (13)	7,0% (31)	6,6% (23)
Perhe- ja kotiasiat	21,8% (31)	18,2% (20)	21,3% (95)	18,2% (63)
Politiikka, päätökset	5,6% (8)	5,5% (6)	4,3% (19)	6,6% (23)
Raha-asiat/hankinnat	4,2% (6)	5,5% (6)	5,8% (26)	6,9% (24)
Työnteko ja velvollisuudet	2,1% (3)	0,0% (0)	2,2% (10)	1,2% (4)
Uskonto	0,0% (0)	0,0% (0)	0,9% (4)	0,3% (1)
Vapaa-aika ja harrastukset	22,5% (32)	20,0% (22)	20,9% (93)	22,0% (76)
Väkivalta ja kiusaaminen	2,8% (4)	2,7% (3)	4,0% (18)	3,8% (13)
Ympäristöasiat	4,9% (7)	1,8% (2)	6,1% (27)	4,0% (14)
Muu	4,9% (7)	1,8% (2)	3,8% (17)	4,0% (14)
Ei vastattu	32,4% (46)	34,5% (38)	34,3% (153)	30,3% (105)
Yhteensä	176,8% (251)	170,0% (187)	189,0% (843)	176,0% (609)

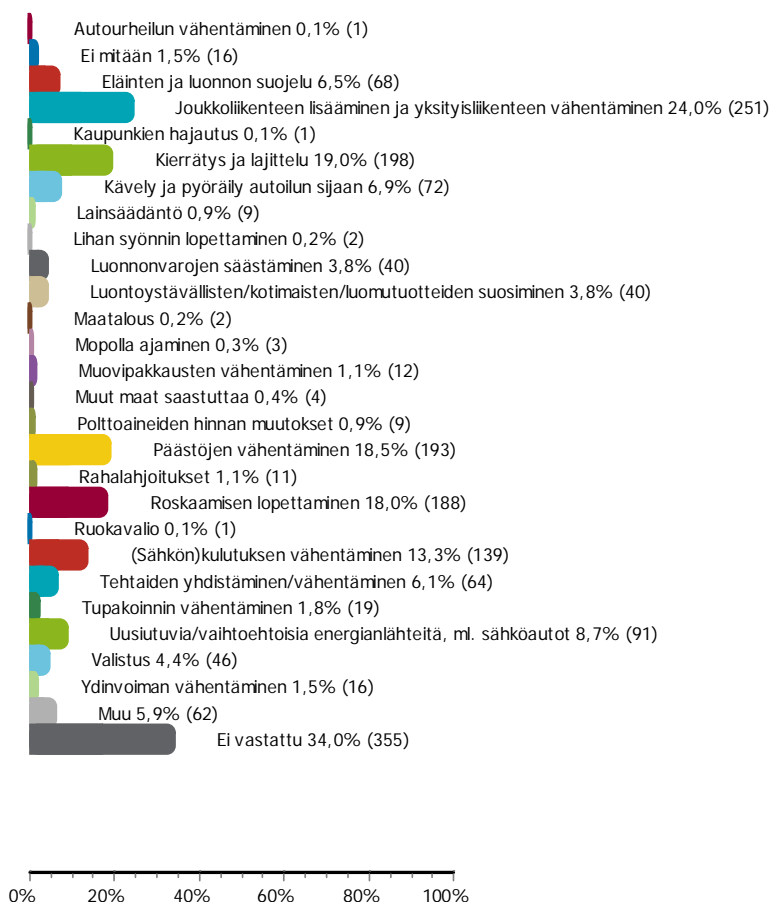
Kuva 25. Kirjoita kolme tärkeintä asiaa, missä nuoria tulisi mielestäsi kuulla? (1.-3. mainitut asiat yhteensä)

Kolme tärkeintä asiaa alueittain ovat useimmiten:

- Pohjoinen: kouluasiat (35%), perhe- ja kotiasiat (22%), sekä vapaa-aika ja harrastukset (23%)
- Itä: kouluasiat (26%), vapaa-aika ja harrastukset (20%) sekä perhe- ja kotiasiat (18%)
- Etelä: kouluasiat (30%), perhe- ja kotiasiat (21%) sekä vapaa-aika ja harrastukset (21%)
- Länsi: kouluasiat (31%), vapaa-aika ja harrastukset (22%) sekä perhe- ja kotiasiat (18%)

7.3. Tärkeimmät asiat ilmastonmuutoksen ja luonnonsuojelun näkökulmasta

Koko maa

Kuva 26. Kirjoita kolme tärkeintä asiaa, jotka Suomessa pitäisi mielestä tehdä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja/tai luonnonsuojelun tueksi? (1.-3. mainitut asiat yhteensä)

Vastaajia pyydettiin nimeämään kolme tärkeintä asiaa, jotka Suomessa pitäisi tehdä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja / tai luonnonsuojelun tueksi.

Kokonaisuudessaan tärkeimpänä asiana vastaajat pitivät yleisimmin joukkoliikenteen lisäämistä ja yksityisliikenteen vähentämistä (24%). Myös päästöjen vähentäminen (19%), kierrätys ja lajittelu (19%) sekä roskaamisen lopettaminen (18%) saivat runsaasti mainintoja.

Aluejaon mukaan

	pohjoinen	itä	etelä	länsi
Autourheilun vähentäminen	0,0% (0)	0,0% (0)	0,0% (0)	0,3% (1)
Ei mitään	1,4% (2)	0,9% (1)	1,6% (7)	1,7% (6)
Eläinten ja luonnon suojelu	7,7% (11)	3,6% (4)	5,2% (23)	8,7% (30)
Joukkoliikenteen lisääminen ja yksityisliikenteen vähentäminen	19,0% (27)	30,0% (33)	25,6% (114)	22,3% (77)
Kaupunkien hajautus	0,0% (0)	0,9% (1)	0,0% (0)	0,0% (0)
Kierrätys ja lajittelu	23,9% (34)	20,0% (22)	16,4% (73)	19,9% (69)
Kävely ja pyöräily autoilun sijaan	7,7% (11)	9,1% (10)	5,6% (25)	7,5% (26)
Lainsäädäntö	0,0% (0)	1,8% (2)	1,3% (6)	0,3% (1)
Lihan syönnin lopettaminen	0,0% (0)	0,0% (0)	0,4% (2)	0,0% (0)
Luonnonvarojen säästäminen	2,1% (3)	1,8% (2)	4,7% (21)	4,0% (14)
Luontoystävällisten/kotimaisten/luomutuotteiden suosiminen	1,4% (2)	4,5% (5)	5,2% (23)	2,9% (10)
Maatalous	0,0% (0)	0,0% (0)	0,2% (1)	0,3% (1)
Mopolla ajaminen	0,0% (0)	0,0% (0)	0,4% (2)	0,3% (1)
Muovipakkausten vähentäminen	0,7% (1)	3,6% (4)	0,9% (4)	0,9% (3)
Muut maat saastuttaa	0,0% (0)	0,9% (1)	0,7% (3)	0,0% (0)
Polttoaineiden hinnan muutokset	0,0% (0)	0,9% (1)	0,7% (3)	1,4% (5)
Päästöjen vähentäminen	21,8% (31)	17,3% (19)	16,6% (74)	19,9% (69)
Rahalahjoitukset	0,0% (0)	0,0% (0)	1,1% (5)	1,7% (6)
Roskaamisen lopettaminen	19,7% (28)	15,5% (17)	16,8% (75)	19,7% (68)
Ruokavalio	0,0% (0)	0,9% (1)	0,0% (0)	0,0% (0)
(Sähkön)kulutuksen vähentäminen	12,0% (17)	10,0% (11)	14,6% (65)	13,3% (46)
Tehtaiden yhdistäminen/vähentäminen	10,6% (15)	7,3% (8)	4,7% (21)	5,8% (20)
Tupakoinnin vähentäminen	2,8% (4)	0,9% (1)	1,6% (7)	2,0% (7)
Uusiutuvia/vaihtoehtoisia energianlähteitä, ml. sähköautot	12,0% (17)	9,1% (10)	7,6% (34)	8,7% (30)
Valistus	2,8% (4)	3,6% (4)	5,8% (26)	3,5% (12)
Ydinvoiman vähentäminen	2,1% (3)	2,7% (3)	1,6% (7)	0,9% (3)
Muu	4,2% (6)	2,7% (3)	6,7% (30)	6,6% (23)
Ei vastattu	32,4% (46)	32,7% (36)	36,3% (162)	32,1% (111)
Yhteensä	184,5% (262)	180,9% (199)	182,3% (813)	184,7% (639)

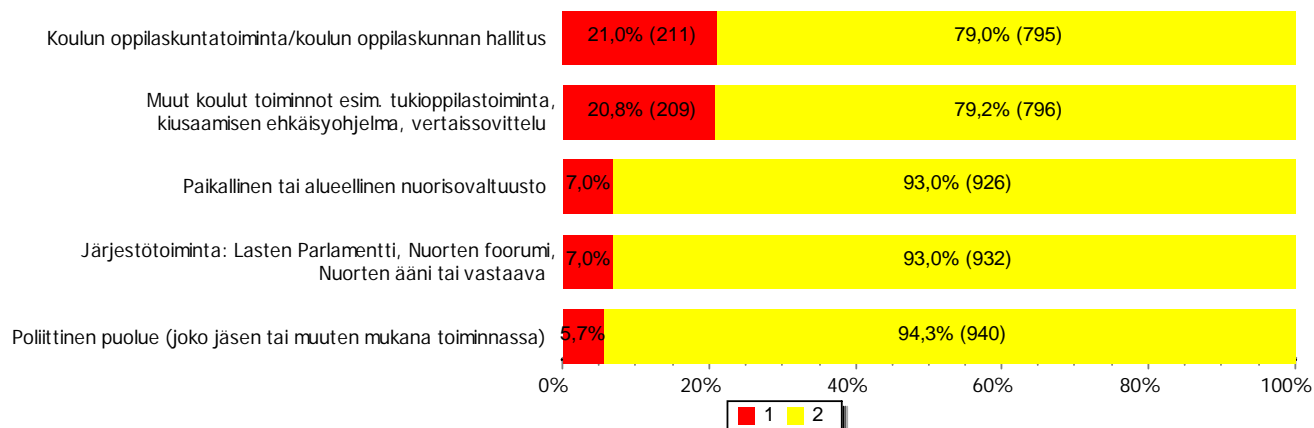
Kuva 27. Kirjoita kolme tärkeintä asiaa, jotka Suomessa pitäisi mielestä tehdä ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja/tai luonnonsuojelun tueksi? (1.-3. mainitut asiat yhteensä)

Kolme tärkeintä asiaa alueittain ovat useimmiten:

- Pohjoinen: kierrätys ja lajittelu (24%), päästöjen vähentäminen (22%) sekä roskaamisen lopettaminen (20%) ja joukkoliikenteen lisääminen ja yksityisautoilun vähentäminen (19%)
- Itä: joukkoliikenteen lisääminen ja yksityisautoilun vähentäminen (30%), kierrätys ja lajittelu (20%), sekä päästöjen vähentäminen (17%) ja roskaamisen lopettaminen (16%)
- Etelä: joukkoliikenteen lisääminen ja yksityisautoilun vähentäminen (26%), päästöjen vähentäminen (17%), roskaamisen lopettaminen (17%) sekä kierrätys ja lajittelu (16%)
- Länsi: joukkoliikenteen lisääminen ja yksityisautoilun vähentäminen (22%), päästöjen vähentäminen (20%), roskaamisen lopettaminen (20%) sekä kierrätys ja lajittelu (20%)

7.4. Osallistuminen

Koko maa

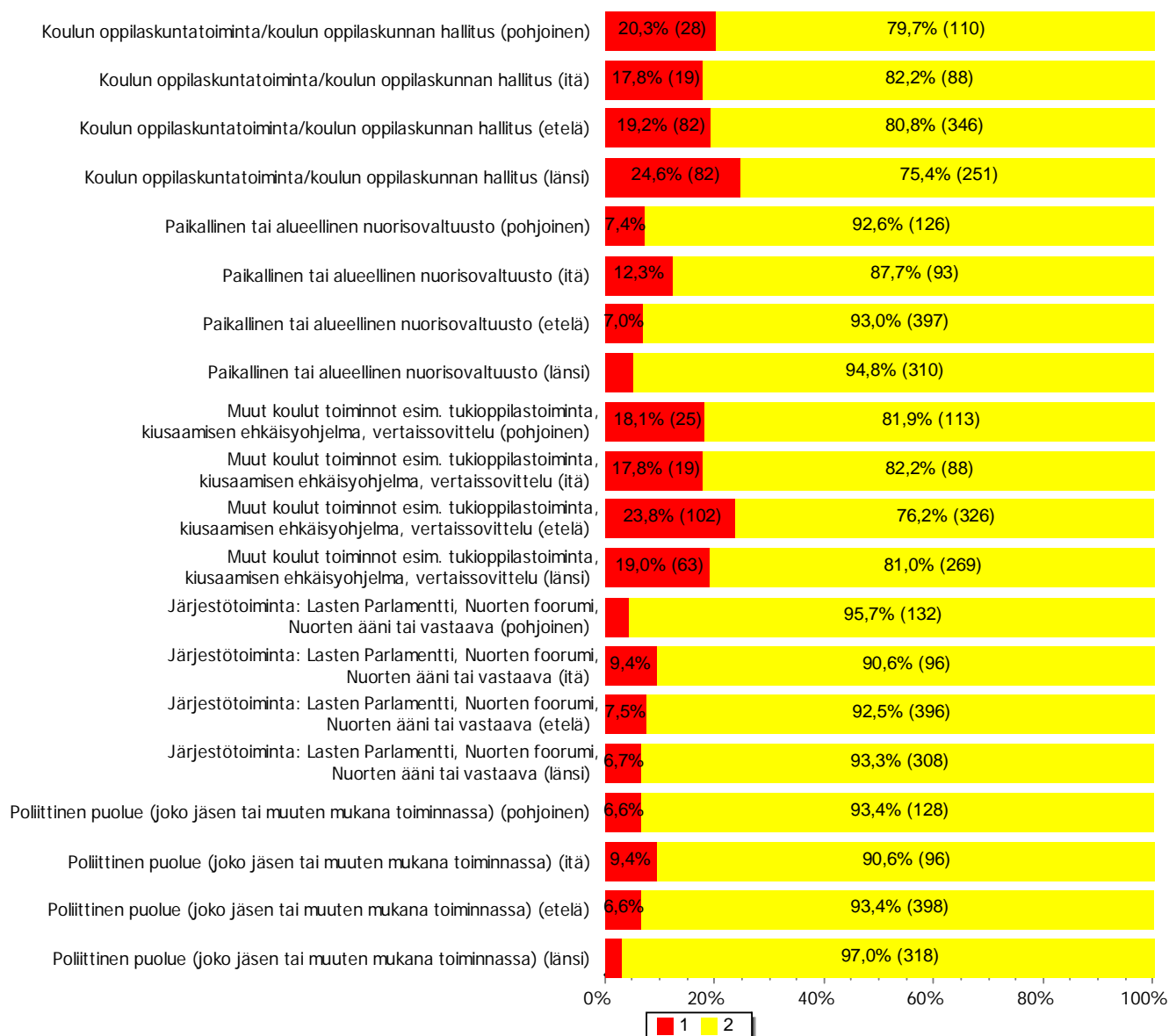

**Kuva 28. Oletko ollut mukana joissain seuraavista toiminnoista?
(Asteikko: 1=kyllä, 2=en)**

Viidesosa vastaajista ilmoittaa olleensa mukana koulun oppilaskunnan toiminnassa / koulun oppilaskunnan hallituksessa ja muissa koulun toiminnoissa (esim. tukioppilastoiminta, kiusaamisen ehkäisyohjelma, vertaissovittelu). Ainoastaan vähäinen määrä vastaajista ilmoittaa olleensa mukana poliittisessa puolueessa (6%), järjestötoiminnassa (7%) tai nuorisovaltuustoissa (7%).

Pojat ovat osallistuneet hieman tyttöjä aktiivisemmin järjestötoimintaan sekä poliittisten puolueiden toimintaan. Koulun oppilastukitoimintaan / koulun oppilaskunnan hallitukseen, muihin koulun toimintoihin sekä nuorisovaltuustoihin on osallistunut pojista ja tytöistä lähes sama määrä.

Lisäksi koulun koon mukaan tarkasteltuna keskisuurissa kouluissa opiskelevat nuoret ovat olleet pienten ja suurten koulujen oppilaita useammin mukana koulun toiminnoissa.

Aluejaon mukaan

**Kuva 29. Oletko ollut mukana joissain seuraavista toiminnoista?
(Asteikko: 1=kyllä, 2=ei)**

Länttä edustavat vastaajat ovat osallistuneet useimmin koulun oppilaskunnan toimintaan. Muissa koulun toiminnoissa puolestaan aktiivisimpia ovat olleet etelä edustavat oppilaat. Nuorisovaltuustoihin osallistumisessa aktiivisimpia ovat olleet itää edustavat oppilaat.

Nuorten vaikuttajaryhmiin tai poliittisten puolueiden toimintaan osallistumisessa ei ole kovinkaan suuria eroja alueittain.

8. LAPSET JA NUORET KANSALAISINA

8.1. Vaikutuskanavien ja -keinojen tärkeys

Koko maa

Kuva 30. Arvioi, kuinka tärkeitä seuraavat vaikutuskanavat ja -keinot ovat mielestäsi. (Asteikko: 1=ei lainkaan merkitystä, 2=ei juurikaan merkitystä, 3=ei merkityksetöntä eikä tärkeää, 4=melko tärkeää, 5=erittäin tärkeää)

Eri vaikutuskanavista ja -keinoista tärkeimpiä vastaajille ovat:

- Blogit ja internetyhteisöt (Myspace, irc-galleria, Youtube, Facebook)
- Partio, kerhot ja harrastusseurat
- Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun
- Koulun oppilaskunnan hallitus
- Kansalliset ja / tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- / nuorisoadustajia

Alueittain vertailtuna etelää edustavat vastaajat kokevat kokonaisuudessaan eri vaikuttamiskanavat ja -keinot tärkeimmiksi. Vähiten tärkeinä eri vaikuttamiskanavia / -keinoja pidetään pohjoista Suomea edustavien vastaajien keskuudessa.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	pohjoinen N= 142	itä N= 110	etelä N= 446	länsi N= 346
Vaikutuskanavat					
Koulun oppilaskunnan hallitus	3,3	3,3	3,2	3,4	3,3
Paikallinen/alueellinen nuorisovaltuusto	3,1	3,2	3,1	3,1	3,1
Järjestöjen nuorten valtuustot ym. osallistumishankkeet (Esim. Suomen lasten parlamentti, Nuorten foorumi, Nuorten ääni...)	3,1	3,0	3,3	3,2	3,0
Partio, kerhot ja harrastusseurat	3,5	3,4	3,3	3,7	3,4
Keskiarvo	3,26	3,23	3,24	3,34	3,19
Vaikutuskeinot					
Mielenosoitus	3,0	2,9	3,2	3,1	2,9
Päätäjälle suunnatun vetoituksen allekirjoittaminen	3,1	3,1	3,0	3,2	3,0
Henkilökohtaisen vetoituksen kirjoitus päätäjälle	3,1	3,0	2,9	3,2	3,0
Kansalliset ja/tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- tai nuorisoadustajia	3,3	3,3	3,3	3,4	3,2
Blogit ja internetyhteisöt (myspace, irc-galleria, youtube, facebook)	3,7	3,5	3,8	3,9	3,6
Mielipidekirjoitus (koulun lehteen, paikallislehteen, koulun verkkosivuille...)	3,1	3,1	3,1	3,2	3,1
Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun	3,3	3,3	3,4	3,4	3,3
Keskiarvo	3,25	3,17	3,24	3,34	3,15
Keskiarvo	3,25	3,19	3,24	3,34	3,17

Taulukko: Vertailu aluejaon mukaan

Vihreä = tekijä on parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

Tytöt kokevat lähes kaikki vaikutuskanavat ja -keinot poikia tärkeämmiksi.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	tyttö N= 489	poika N= 547
Vaikutuskanavat			
Koulun oppilaskunnan hallitus	3,3	3,7	3,0
Paikallinen/alueellinen nuorisovaltuusto	3,1	3,4	2,9
Järjestöjen nuorten valtuustot ym. osallistumishankkeet (Esim. Suomen lasten parlamentti, Nuorten foorumi, Nuorten ääni...)	3,1	3,3	2,9
Partio, kerhot ja harrastusseurat	3,5	3,8	3,2
Keskiarvo	3,26	3,54	3,03
Vaikutuskeinot			
Mielenosoitus	3,0	3,1	3,0
Päätäjälle suunnatun vetoituksen allekirjoittaminen	3,1	3,2	3,1
Henkilökohtaisen vetoituksen kirjoitus päätäjälle	3,1	3,1	3,0
Kansalliset ja/tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- tai nuorisoadustajia	3,3	3,6	3,1
Blogit ja internetyhteisöt (myspace, irc-galleria, youtube, facebook)	3,7	3,9	3,6
Mielipidekirjoitus (koulun lehteen, paikallislehteen, koulun verkkosivuille...)	3,1	3,4	2,9
Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun	3,3	3,5	3,2
Keskiarvo	3,25	3,40	3,12
Keskiarvo	3,25	3,45	3,08

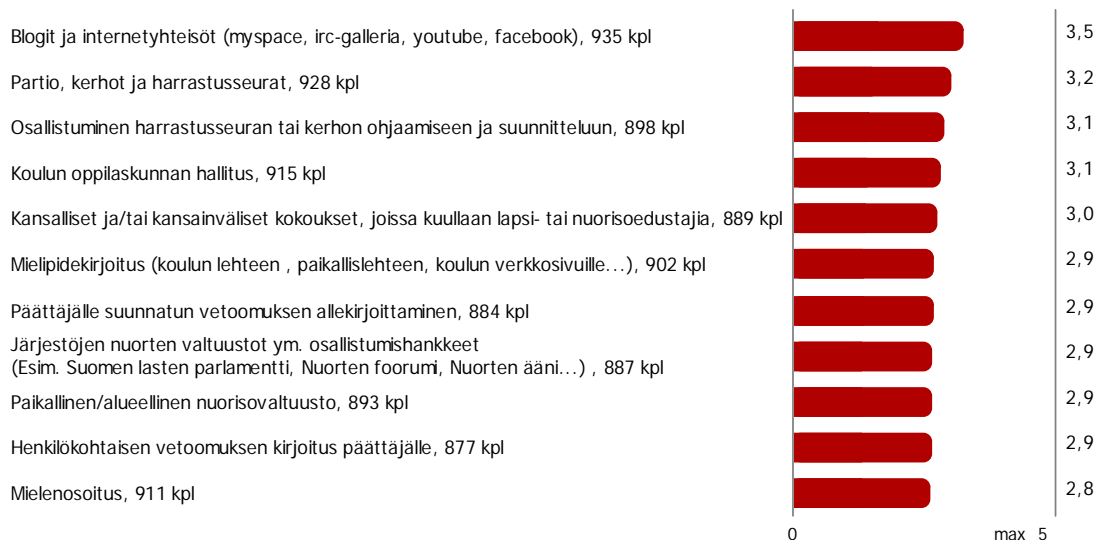
Taulukko: Vertailu sukupuolen mukaan

Vihreä = tekijä on parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

8.2. Toteutuminen vaikuttamisen välineenä

Koko maa

Kuva 31. Arvioi, kuinka hyvin eri kanavat ovat toimineet omalla kohdallasi vaikuttamisen välineenä. (Asteikko: 1=erittäin huonosti, 2=melko huonosti, 3=ei huonosti, eikä hyvin, 4=melko hyvin, = erittäin hyvin)

Eri vaikutuskanavista ja -keinoista vaikuttamisen välineinä ovat toimineet parhaiten:

- Blogit ja internetyhteisöt (Myspace, irc-galleria, Youtube, Facebook)
- Partio, kerhot ja harrastusseurat
- Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun
- Koulun oppilaskunnan hallitus
- Kansalliset ja / tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- / nuorisoadustajia

Alueittain vertailtuna etelässä opiskelevat nuoret kokevat kokonaisuudessaan eri vaikuttamiskanavien ja -keinojen toimineen parhaiten vaikuttamisen välineinä. Lähes yhtä hyvin vaikuttamiskanavien ja -keinojen arvioidaan toimineen myös muita alueita edustavien vastaajien keskuudessa.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	pohjoinen N= 142	itä N= 110	etelä N=446	länsi N= 346
Vaikutuskanavat					
Koulun oppilaskunnan hallitus	3,1	3,2	3,1	3,0	3,1
Paikallinen/alueellinen nuorisovaltuusto	2,9	3,0	2,8	2,9	2,8
Järjestöjen nuorten valtuustot ym. osallistumishankkeet (Esim. Suomen lasten parlamentti, Nuorten foorumi, Nuorten ääni...)	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8
Partio, kerhot ja harrastusseurat	3,2	3,2	3,1	3,4	3,1
Keskiarvo	3,01	3,04	3,00	3,03	2,96
Vaikutuskeinot					
Mielenosoitus	2,8	2,8	2,7	3,0	2,7
Päätäjälle suunnatun vetoituksen allekirjoittaminen	2,9	3,0	2,8	3,0	2,8
Henkilökohtaisen vetoituksen kirjoitus päätäjälle	2,9	3,0	2,7	2,9	2,8
Kansalliset ja/tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- tai nuorisoadustajia	3,0	3,1	2,9	3,0	2,9
Blogit ja internetyhteisöt (myspace, irc-galleria, youtube, facebook)	3,5	3,3	3,6	3,6	3,4
Mielipidekirjoitus (koulun lehteen, paikallislehteen, koulun verkkosivuille...)	2,9	2,8	3,0	3,0	2,9
Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun	3,1	3,1	3,1	3,2	3,0
Keskiarvo	3,01	3,02	2,97	3,09	2,92
Keskiarvo	3,01	3,03	2,98	3,07	2,94

Taulukko: Vertailu aluejaon mukaan

Vihreä = tekijä on parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

Tytöt kokevat lähes kaikkien vaikutuskanavien ja -keinojen toimineen paremmin käytännössä kuin pojat.

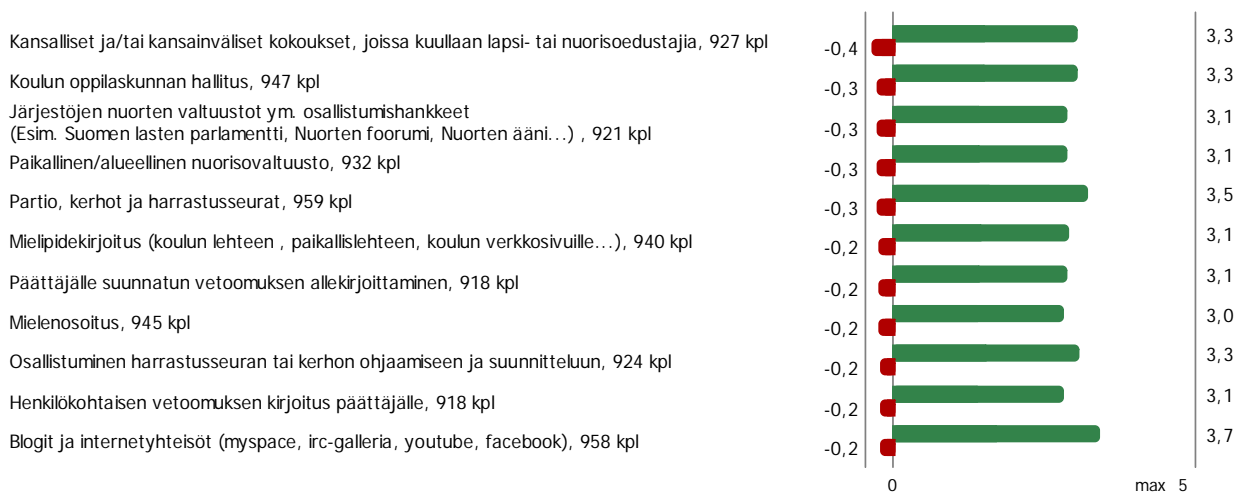
VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	tyttö N= 489	poika N= 547
Vaikutuskanavat			
Koulun oppilaskunnan hallitus	3,1	3,2	2,9
Paikallinen/alueellinen nuorisovaltuusto	2,9	3,0	2,8
Järjestöjen nuorten valtuustot ym. osallistumishankkeet (Esim. Suomen lasten parlamentti, Nuorten foorumi, Nuorten ääni...)	2,9	3,0	2,8
Partio, kerhot ja harrastusseurat	3,2	3,4	3,1
Keskiarvo	3,01	3,14	2,89
Vaikutuskeinot			
Mielenosoitus	2,8	2,8	2,9
Päätäjälle suunnatun vetoituksen allekirjoittaminen	2,9	2,9	2,9
Henkilökohtaisen vetoituksen kirjoitus päätäjälle	2,9	2,8	2,9
Kansalliset ja/tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- tai nuorisoadustajia	3,0	3,0	2,9
Blogit ja internetyhteisöt (myspace, irc-galleria, youtube, facebook)	3,5	3,6	3,4
Mielipidekirjoitus (koulun lehteen, paikallislehteen, koulun verkkosivuille...)	2,9	3,0	2,8
Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun	3,1	3,2	3,1
Keskiarvo	3,01	3,04	2,99
Keskiarvo	3,01	3,08	2,96

Taulukko: Vertailu sukupuolen mukaan

Vihreä = tekijä on parempi/korkeampi kuin keskiarvo

Punainen = tekijä on heikompi/alhaisempi kuin keskiarvo

8.3. Kuiluanalyysi

Kuva 32. Kuiluanalyysi

Kuiluarvosanojen mukaan eri vaikuttamiskanavat ja -keinot, jotka ovat toimineet huonoiten käytännössä suhteessa vaikuttamiskanavan / -keinon tärkeyteen ovat:

- Kansalliset ja / tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- tai nuorisoedustajia
- Koulun oppilaskunnan hallitus
- Järjestöjen nuortenvaltuustot ym. osallistumishankkeet
- Paikallinen / alueellinen nuorisovaltuusto
- Partio, kerhot ja harrastusseurat

Kokonaisuudessaan eri vaikutuskanavat ja -keinot koetaan toteutuksen kannalta melko tehokkaiksi suhteessa niiden tärkeyteen. Innolinkin jaottelun mukaan (s. 20) vaikutuskanavia ja keinoja, jotka olisivat toteutuneet huonosti (negatiivinen kuilu vähintään 1,0 yksikköä) ei esiinny aineistossa.

8.4. Vertailu aluejaon mukaan

Myös alueittain tarkasteltuna lähes kaikki eri vaikutuskanavat ja -keinot arvioidaan hyvin toteutuneiksi suhteessa niiden tärkeyteen.

Odotuksiin nähden eri vaikutuskanavat ja -keinot ovat toteutuneet parhaiten pohjoisessa.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	pohjoinen N= 142	itä N= 110	etelä N= 446	länsi N= 346
Vaikutuskanavat					
Koulun oppilaskunnan hallitus	-0,3	-0,2	-0,1	-0,3	-0,2
Paikallinen/alueellinen nuorisovaltuusto	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-0,2
Järjestöjen nuorten valtuustot ym. osallistumishankkeet (Esim. Suomen lasten parlamentti, Nuorten foorumi, Nuorten ääni...)	-0,3	-0,1	-0,3	-0,3	-0,2
Partio, kerhot ja harrastusseurat	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2
Keskiarvo	-0,26	-0,19	-0,24	-0,30	-0,23
Vaikutuskeinot					
Mielenosoitus	-0,2	-0,1	-0,5	-0,2	-0,2
Päätäjälle suunnatun vetoomuksen allekirjoittaminen	-0,2	0,0	-0,2	-0,3	-0,3
Henkilökohtaisen vetoomuksen kirjoitus päätäjälle	-0,2	0,0	-0,2	-0,3	-0,2
Kansalliset ja/tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- tai nuorisoeustajia	-0,4	-0,2	-0,4	-0,4	-0,3
Blogit ja internetyhteisöt (myspace, irc-galleria, youtube, facebook)	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Mielipidekirjoitus (koulun lehteen, paikallislehteen, koulun verkkosivuille...)	-0,2	-0,3	-0,1	-0,2	-0,2
Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2
Keskiarvo	-0,23	-0,14	-0,27	-0,26	-0,23
Keskiarvo	-0,24	-0,16	-0,26	-0,27	-0,23

Taulukko: Vertailu aluejaon mukaan

Kuiluanalyyssissä kuiluarvo muodostuu onnistumis- ja merkitysarvosanan erotuksesta.

Mitä suurempi tekijän negatiivinen kuiluarvo on, sitä tyytymättömämpi siihen ollaan.

Vihreä = hyvin toteutunut tekijä, **keltainen** = parantamisen varaa -tekijä, **punainen** = huonosti toteutunut tekijä.

8.5. Vertailu sukupuolen mukaan

Kuilarvojen kokonaiskeskiarvojen perusteella poikien kokemukset (suhteessa tekijöiden tärkeyteen) eri vaikuttamiskanavista ja -keinoista ovat tyttöjen kokemuksi parempia.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N= 1044	tyttö N= 489	poika N=547
Vaikutuskanavat			
Koulun oppilaskunnan hallitus	-0,3	-0,4	-0,1
Paikallinen/alueellinen nuorisovaltuusto	-0,3	-0,4	-0,1
Järjestöjen nuorten valtuustot ym. osallistumishankkeet (Esim. Suomen lasten parlamentti, Nuorten foorumi, Nuorten ääni...)	-0,3	-0,4	-0,2
Partio, kerhot ja harrastusseurat	-0,3	-0,4	-0,1
Keskiarvo	-0,26	-0,40	-0,13
Vaikutuskeinot			
Mielenosoitus	-0,2	-0,4	-0,1
Päätäjälle suunnatun vetoomuksen allekirjoittaminen	-0,2	-0,3	-0,2
Henkilökohtaisen vetoomuksen kirjoitus päätäjälle	-0,2	-0,3	-0,1
Kansalliset ja/tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- tai nuorisoadustajia	-0,4	-0,6	-0,2
Blogit ja internetyhteisöt (myspace, irc-galleria, youtube, facebook)	-0,2	-0,3	-0,2
Mielipidekirjoitus (koulun lehteen, paikallislehteen, koulun verkkosivuille...)	-0,2	-0,3	-0,1
Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun	-0,2	-0,3	-0,1
Keskiarvo	-0,23	-0,36	-0,12
Keskiarvo	-0,24	-0,38	-0,13

Taulukko: Vertailu sukupuolen mukaan

Kuilarvoanalyysissä kuilarvo muodostuu onnistumis- ja merkitysarvosanan erotuksesta.

Mitä suurempi tekijän negatiivinen kuilarvo on, sitä tyytymättömpiä siihen ollaan.

Vihreä = hyvin toteutunut tekijä, **keltainen** = parantamisen varaa -tekijä, **punainen** = huonosti toteutunut tekijä.

8.6. Vertailu iän mukaan

iän mukaan tarkasteltuna kaikki eri vaikutuskanavat ja -keinot arvioidaan hyvin toteutuneiksi.

Kuilarvojen kokonaiskeskiarvojen perusteella arviot ovat kuitenkin heikoimpia nuorimpia oppilaita edustavien vastaajien keskuudessa.

VÄITTÄMÄT	Keskiarvo N=1044	12 N=38	13 N=275	14 N=402	15 N=307
Vaikutuskanavat					
Koulun oppilaskunnan hallitus	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2
Paikallinen/alueellinen nuorisovaltuusto	-0,3	-0,4	-0,4	-0,2	-0,2
Järjestöjen nuorten valtuustot ym. osallistumishankkeet (Esim. Suomen lasten parlamentti, Nuorten foorumi, Nuorten ääni...)	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Partio, kerhot ja harrastusseurat	-0,3	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2
Keskiarvo	-0,26	-0,34	-0,34	-0,24	-0,21
Vaikutuskeinot					
Mielenosoitus	-0,2	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1
Päätäjälle suunnatun vetoimuksen allekirjoittaminen	-0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,2
Henkilökohtaisen vetoimuksen kirjoitus päätäjälle	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Kansalliset ja/tai kansainväliset kokoukset, joissa kuullaan lapsi- tai nuorisoadustajia	-0,4	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3
Blogit ja internetyhteisöt (myspace, irc-galleria, youtube, facebook)	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Mielipidekirjoitus (koulun lehteen, paikallislehteen, koulun verkkosivuille...)	-0,2	-0,3	-0,2	-0,3	-0,2
Osallistuminen harrastusseuran tai kerhon ohjaamiseen ja suunnitteluun	-0,2	-0,4	-0,2	-0,2	-0,2
Keskiarvo	-0,23	-0,22	-0,25	-0,25	-0,20
Keskiarvo	-0,24	-0,27	-0,28	-0,25	-0,20

Taulukko: Vertailu iän mukaan

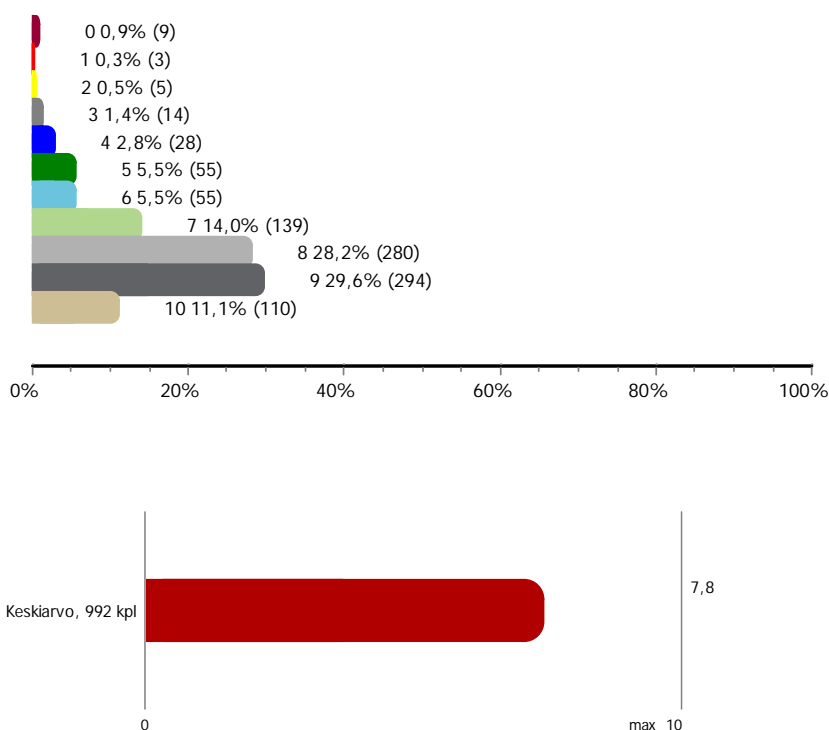
Kuilaruanalyyssissä kuilarvo muodostuu onnistumis- ja merkitysarvosanan erotuksesta.

Mitä suurempi tekijän negatiivinen kuilarvo on, sitä tyytymättömyyksiä siihen ollaan.

Vihreä = hyvin toteutunut tekijä, **keltainen** = parantamisen varaa -tekijä, **punainen** = huonosti toteutunut tekijä.

9. ELÄMÄNLAATU

Koko maa

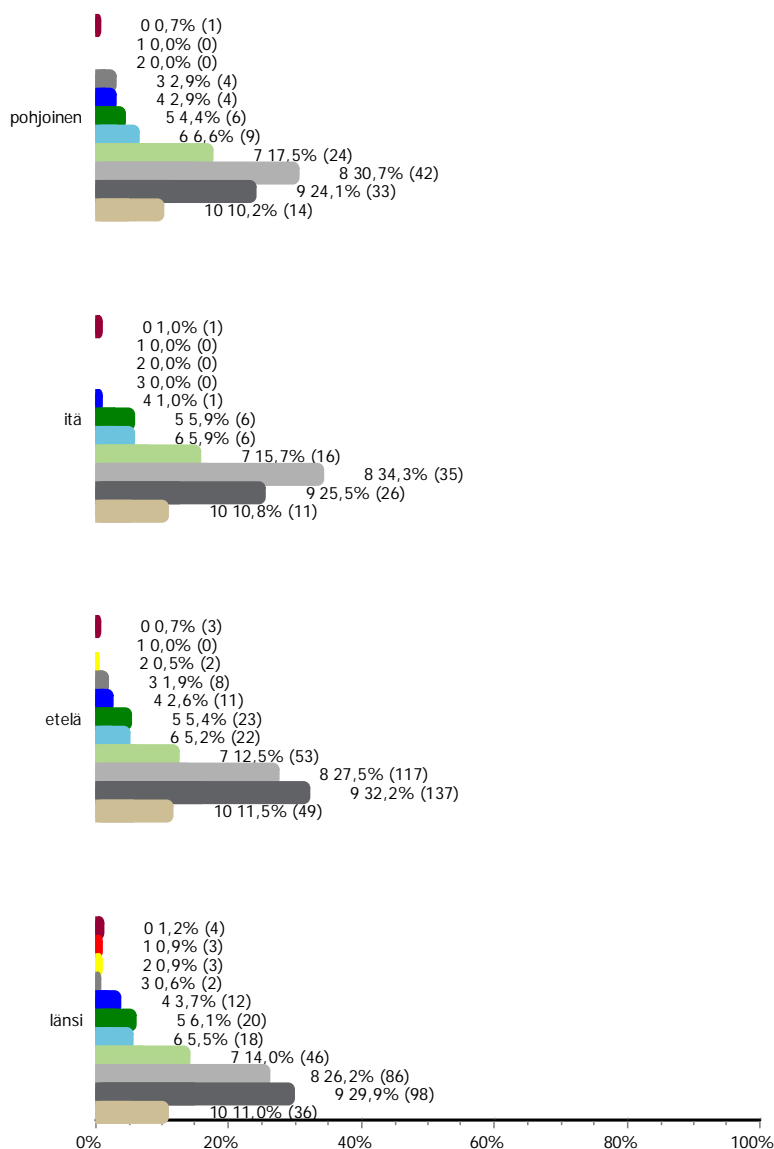
Kuva 33. Kuvittele 10-askelmaiset tikapuut. Jos ylin taso eli 10. askelma kuvaa sinulle parasta mahdollista elämänlaatua ja alin taso, 0, kuvaa huonointa mahdollista elämänlaatua, millä askelmalla tikapuita koet olevasi tällä hetkellä?

Yhteensä 69 prosenttia vastaajista käyttää asteikon korkeimpia arvosanoja (8-10) arvioidessaan omaa elämänlaatuaan. Yhteensä 2 prosenttia puolestaan käyttää asteikon alimpia arvosanoja (0-2). Omalle elämänlaadulle annettujen kokonaisarvosanojen keskiarvo on 7,8.

Sukupuolten välillä ei ole juurikaan eroa elämänlaadun arvioissa; pojat antavat hieman parempia arvosanoja elämänlaadulle kuin tytöt. Lisäksi 13-vuotiaat arvioivat elämänlaatunsa hieman paremmaksi kuin vanhemmat (14- ja 15-vuotiaat oppilaat)

Keskisuuria kouluja edustavat vastaajat antavat elämänlaadulle kokonaisuudessaan parempia arvosanoja kuin pieniä ja suuria kouluja edustavat vastaajat. Myös vanhempien koulutustaustalla on vaikutusta; parhaimmaksi elämänlaatunsa arvioivat ne vastaajat, joiden molemmilla vanhemmilla on korkeakoulututkinto*.

* Huom! 47 prosenttia vastaajista ei osannut nimetä vanhempiansa koulutustaustaa.

Aluejaon mukaan**Kuva 34. Millä askelmalla tikapuita koet olevasi tällä hetkellä?**

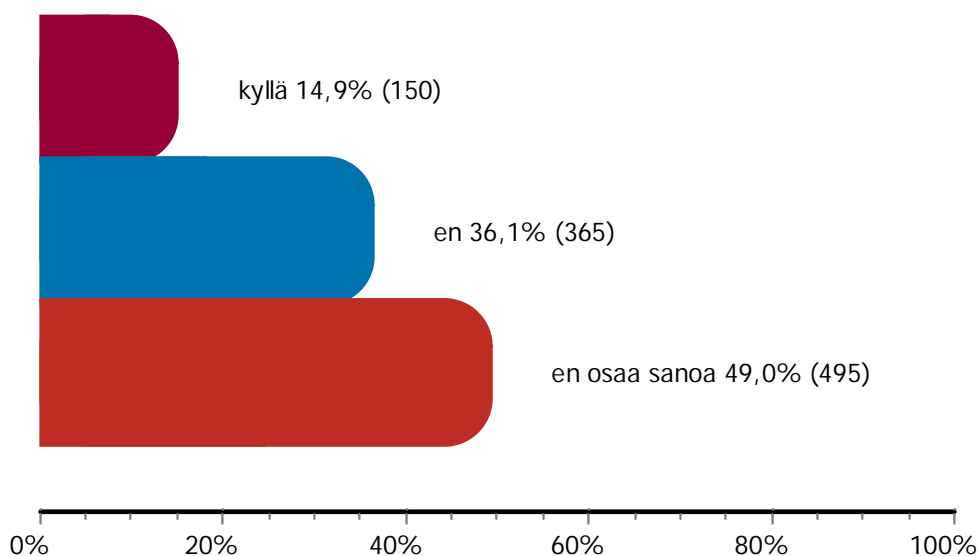
Suhteessa useampi etelää edustava vastaaja antaa omalle elämänlaadulle parempia arvioita verrattuna muita alueita edustaviin vastaajiin (yhteensä 44% antaa arvioita 9 tai 10). Pohjoista edustavista vastaajista parhaita arvioita (9 tai 10) antaa yhteensä 34 prosenttia, idässä 36 prosenttia ja lännessä 41 prosenttia vastaajista.

Kokonaiskeskiarvot vaihtelevat idän ja etelän 7,9 ja pohjoisen ja lännen 7,7 välillä.

	Keskiarvo N=1044	pohjoinen N=142	itä N=110	etelä N=446	länsi N=346
Elämänlaatu	7,8	7,7	7,9	7,9	7,7
Keskiarvo	7,79	7,69	7,90	7,88	7,69

10. MUUTOKSET VAIKUTUSASENTEISSA

Koko maa

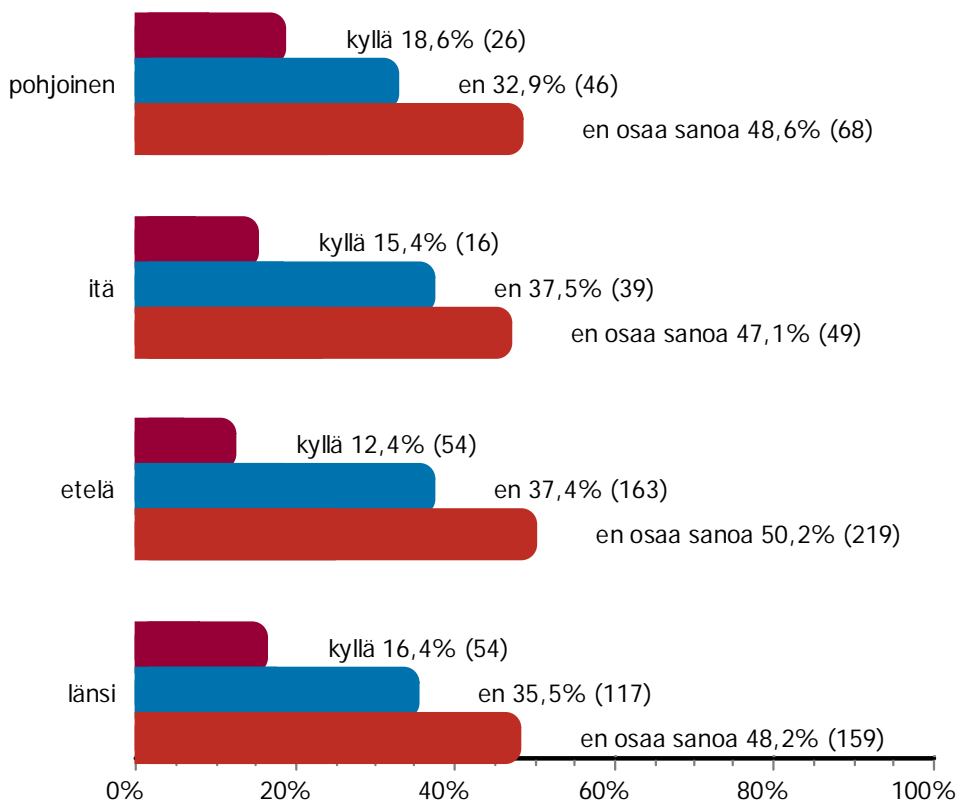
Kuva 35. Ajatteletko vaikuttamista eri tavalla tähän kyselyyn vastaamisen jälkeen?

Hieman yli kolmasosa vastaajista (36%) ilmoittaa, ettei ajattele vaikuttamista eri tavalla kyselyyn vastaamisen jälkeen. Eri tavoin vaikuttamiseen ilmoittaa suhtautuvansa 15 prosenttia oppilaista.

Eryteisesti pojat ilmoittavat, ettei vaikutusenteissa tapahtunut muutoksia (38%) kyselyyn vastaamisen jälkeen. Työillä vastaava prosenttiosuus on 34 prosenttia.

Lisäksi erityisesti keskisuurien koulujen oppilaat eivät ajattele vaikuttamisesta eri tavoin kyselyyn vastaamisen jälkeen (40%) (vastaava prosenttiosuus pienissä kouluissa 34% ja suurissa kouluissa 33%).

Eryteisesti nuoremmat oppilaat (12- ja 13-vuotiaat) ilmoittavat muita ikäryhmiä useammin kyselyllä olleen vaikutusta asenteessa vaikuttamista kohtaan.

Aluejaon mukaan

Kuva 36. Ajatteletko vaikuttamista eri tavalla tähän kyselyyn vastaamisen jälkeen?

Erityisesti pohjoista edustavat vastaajat ilmoittavat ajattelevansa vaikuttamista eri tavoin kyselyyn vastaamisen jälkeen (19%).

11. TIIVISTELMÄ ALUEITTAISISTA TULOKSISTA

Vastaajat jaettiin maakuntatietojen perusteella neljään maantieteelliseen alueeseen, joita ovat pohjoinen, etelä, itä ja länsi. Tässä luvussa esitetään tiivistetyksi olennaisimmat erot tutkimustuloksissa näiden neljän alueen välillä.

- **Lapsen oikeuksista tietämisessä** esiintyy jonkin verran alueellisia eroja.
 - Etelässä tietämys lapsen oikeuksista vaikuttaisi olevan hieman muita alueita paremmalla tasolla.
 - Etelässä myös tiedetään hieman muita alueita useammin, että lapsen oikeudet koskevat kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia maailmassa. Idässä tietämys lapsen oikeuksista puolestaan on heikointa. Ero idän ja etelän välillä on noin kahdeksan prosenttiyksikköä.

- Asenteissa **ruumiillista kuritusta** kohtaan esiintyy jonkin verran aluekohtaisia eroja.
 - Pohjoista Suomea edustavat lapset ja nuoret suhtautuvat muita alueita "sallivammin" lasten ruumiilliseen kurittamiseen (mukaan lukien myös lievä kurittaminen).
 - Sen sijaan etelää ja itää edustavat vastaajat suhtautuvat hieman kielteisemmin ruumiilliseen kurittamiseen.

- **Vaikuttamismahdollisuudet**
Vaikuttamismahdollisuuksissa kaikki alueet kokivat kouluun vaikuttamisen tärkeimmäksi. Eri osa-alueiden mukaan etelää edustavat vastaajat kokevat vaikuttamisen kokonaisuudessaan tärkeimmäksi, erot eri alueiden välillä eivät kuitenkaan ole kovin suuria. Pohjoista edustavat vastaajat kokevat kuitenkin vapaa-aikaan liittyviin asioihin vaikuttamisen tärkeämmäksi muihin alueisiin verrattuna, etelässä puolestaan koetaan kouluun liittyviin asioihin vaikuttaminen tärkeämmäksi kuin muilla alueilla.
 - Vaikuttamismahdollisuudet on koettu samantasoisiksi (suhteessa tekijöiden tärkeyteen) eri alueita edustavien vastaajien keskuudessa

- Oman **elämänlaadun** arvioissa on hieman eroja alueittain.
 - Parhaimpia arvioita elämänlaadulleen antavat etelää ja itää edustavat vastaajat ja heikoimpia pohjoista ja länttä edustavat vastaajat. Erot arvioissa eivät kuitenkaan ole kovin suuria.

12. KOKONAISTULOKSET

Tämän tutkimuksen kohderyhmän muodostivat Suomen yläkouluikäiset (12-16-vuotiaat) oppilaat. Vastauksia kertyi kaikkiaan 33 koulusta. Yhteensä kyselyssä on mukana 1044 yläasteen oppilasta.

Lapsen oikeudet / ihmisoikeudet

Suurin osa (yhteensä 69%) vastaajista kokee tietävänsä lapsen oikeuksista paljon (11%) tai ainakin jonkin verran (58%). 17 prosenttia kokee tietävänsä lapsen oikeuksista melko vähän ja 6 prosenttia on kuullut mainittavan lapsen oikeuksista. 2 prosenttia puolestaan ilmoittaa, ettei tiedä mitään lasten oikeuksista.

Valtaosa vastaajista (84 prosenttia) tietää, että lapsen oikeudet koskevat kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia maailmassa. Tyttöjen tietämys on hieman paremmalla tasolla poikiin verrattuna.

Hieman yli puolet vastaajista (56%) on sitä mieltä, että lasta ei saa milloinkaan kurittaa ruumiillisesti. Yhteensä vajaa kolmasosa vastaajista kokee ruumiillisen kurittamisen hyväksyttäväksi (mukaan lukien lievä kurittaminen). Poikien suhtautuminen ruumiilliseen kurittamiseen on tyttöjen suhtautumista "sallivampaa".

Suurin osa vastaajista on samaa mieltä väittämistä "jokaisella ihmisellä on oikeus elämään ja tätä oikeutta ei saa loukata missään olosuhteissa" sekä "lapsia tulee suojella kaikelta väkivallalta". Suurin osa vastaajista on sen sijaan eri mieltä siitä, että poikia ja tyttöjä koskevat eri oikeudet. Eniten epätietoisuutta herättää väittämä siitä, onko myös vakaviin rikoksiin syyllistyneillä oikeus elämään.

Vaikuttamismahdollisuudet

Vaikuttamisen näkökulmasta tärkeimpiä tekijöitä vastaajille, ovat:

- Oman rahan käyttöön vaikuttaminen
- Omaan tietokoneen käyttöön ja tv:n katseluun vaikuttaminen
- Perheen päivittäisiin hankintoihin vaikuttaminen
- Vaikuttaminen siihen, mitä koulussa opitaan

Tekijät, joissa vastaajilla on ollut kokemuksiensa mukaan vähiten vaikutusmahdollisuuksia suhteessa vaikutusmahdollisuuden tärkeyteen ovat:

- Koulun ruokalistaan vaikuttaminen
- Oppilaita kuullaan yhteisiä sääntöjä laadittaessa ja ristiriitoja selvittäessä
- Opettajan käytöstä koskevan palautteen antaminen

Tytöt kokevat eri tekijöihin vaikuttamisen keskimäärin hieman tärkeämmäksi kuin pojat. Suhteessa tekijöiden tärkeyteen tytöt ovat kuitenkin kokeneet voivansa vaikuttaa eri tekijöihin heikommin kuin pojat.

Vaikuttamiskanavista- ja keinoista tärkeimmäksi nousee vaikuttaminen internetin kautta mm. blogeissa ja internetyhteisöissä.

Hieman yli kolmasosa vastaajista ilmoittaa, ettei ajattele vaikuttamista eri tavalla kyselyyn vastaamisen jälkeen. Sen sijaan 15 prosenttia vastaajista ilmoittaa suhtautuvansa eri tavoin vaikuttamiseen kyselyn jälkeen.

Osallisuus ja osallistuminen

Viidesosa vastaajista on ollut mukana kouluun oppilaskunnassa tai oppilaskunnanhallituksessa. Ainoastaan vähäinen määrä vastaajista (6-7%) ilmoittaa olleensa mukana poliittisessa puolueessa tai nuorille luoduissa vaikuttajaryhmissä. Pojat ovat osallistuneet hieman tyttöjä aktiivisemmin koulun ulkopuolisiin toimintoihin (järjestötoiminta, poliittinen toiminta). Koulun oppilastukitoimintaan / koulun oppilaskunnan hallitukseen, muihin koulun toimintoihin sekä nuorisovaltuustoihin on osallistunut pojista ja tytöistä lähes sama määrä.

Mediaan ja nuorten osallisuuteen liittyvistä väittämistä vastaajat ovat eniten samaa mieltä väittämistä "Koen saaneeni riittävästi totuudenmukaista tietoa ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista" sekä "Oppilaskunnissa ja nuorisovaltuustoissa olevat oppilaat ajavat kaikkien oppilaiden etua" (noin puolet vastaajista on jokseenkin tai täysin samaa mieltä em. väittämistä).

Vähiten vastaajat ovat samaa mieltä siitä, että äänestysikää paikallisissa ja valtakunnallisissa vaaleissa tulee laskea sekä siitä, että kouluissa on tarpeeksi opetusta päätöksenteosta kunnissa; ainoastaan noin kolmasosa vastaajista on jokseenkin / täysin samaa mieltä väittämistä. Toisaalta em. väittämät herättävät vastaajissa myös eniten epätietoisuutta.

Elämänlaadun arviointi

Yhteensä 88 prosenttia vastaajista antaa asteikon korkeimpia arvosanoja (6-10) arvioidessaan omaa elämänlaatuaan. Omalle elämänlaadulle annettujen kokonaisarvosanojen keskiarvo on 7,8. Sukupuolten välillä ei ole juurikaan eroa elämänlaadun arvioissa.